

Zija Dizdarević*

Monitoring uređivačke politike TVRS-a

Sadržaj

1. Uvod
2. Monitoring *Dnevnika 2*
  - 2.1. Praćenje deset emisija uzastopno
  - 2.2. Indikativni datumi
  - 2.3. Značajni događaji
3. Velikosrpska orijentacija
4. Dominacija Milorada Dodika
5. Panpravoslavni afinitet
6. Rusofilija
7. Tretman opozicije
8. Uređivački postupak i propagandni principi
9. Zaključak

1. Uvod

Predmet analize koja slijedi je informativni programa Televizije Republike Srpske odnosno *Dnevnik 2* - udarna emisija i izlog uređivačke politike RTRS-a. Biće evaluirano 28 emisija TV *Dnevnika 2* RTRS-a. Prvi evaluirani *Dnevnik* je od 07. januara 2016, a posljednji 04. avgusta 2016. godine. U analizi će se istražiti noseći ideologemi uređivačke politike RTRS-a, njen odnos prema predsjedniku Republike Srpske, Miloradu Dodiku i odnos političke opozicije prema programskim sadržajima RTRS-a.

Podsjećam da vladajuću koaliciju RS-a čini Savez nezavisnih demokratskih (SNSD), Demokratski narodni savez (DNS) i Socijalistička partija (SP). Savez za promjene čine Srpska demokratska stranka (SDS), Partija demokratskog progresa (PDP) i Narodni demokratski pokret (NDP). Taj savez je opozicija u RS-u i istodobno dio koalicione vlasti na razini bh. države sa Strankom demokratske akcije (SDA), Strankom za bolju budućnost BiH (SBB) i Hrvatskom demokratskom zajednicom (HDZ). U nastavku će biti korištene navedene skraćenice.

---

* Autor je diplomirani pravnik, novinar i publicist.

2. Monitoring Dnevnika 2

Monitoring 28 *Dnevnika 2* RTRS-a obavljen je po tri osnova: praćenje 10 emisija u kontinuitetu, osvrt na 11 *Dnevnika* na indikativne datume i uvid u 7 centralnih informativnih emisija povodom značajnih događaja. Monitoring je proveden neposrednim praćenjem *Dnevnika* i višestrukim pregledom svih emisija iz arhive RTRS-a. Za analizu su uzeti u obzir sadržaji iz *Dnevnika* koji su relevantni iz perspektive predmeta analize.

Na kraju monitoringa svake emisije dao sam napomene i ocjene sadržaja po zadatim elementima. Radi lakšeg praćenja koristio sam skraćenice: *VS* – velikosrpska orijentacija, *MD* – dominacija Milorada Dodika, *PP* – panpravoslavni afinitet, *RF* – odnosi sa Rusijom, *OP* – tretman opozicije i *UP* - uređivački postupak.

2.1. Praćenje deset emisija uzastopno

28. maj 2016.¹ Udarni događaj bio je Svesrpski sabor u Krušedolu («Krušedolska zvona») u Republici Srbiji. Pred krušedolskim manastirom okupili su se Srbi iz Srbije, Republike Srpske, Hrvatske i dijaspore. U generalnoj najavi i u opširnom izvještaju u prvom planu su bile poruke Milorada Dodika. Predsjednik Republike Srpske je istakao da je sloboda Srba uvijek zavisila od toga da li su imali svoju državu, te da se pogrom 500.000 Srba u Jasenovcu i drugdje ne bi desio da su Srbi imali državu u «Krajini» (misli se na dio Hrvatske, gdje je uspostavljena neustavna Republika Srpska Krajina uz pomoć režima Slobodana Miloševića)² i na prostoru sadašnje Republike Srpske. Dodik je dodao da Srbi jedino imaju šansu kada su «sabrani, ujedinjeni i okupljeni», uz tvrdnju da Srbi sada imaju dvije države, «Srbiju i Republiku Srpsku» i da među njima treba negovati život bez granica – «zajedništvo je naša šansa». Parastos u tamošnjem manastiru predvodio je episkop sremski Vasilije koji je i blagoslovio skup kojem je pokrovitelj kabinet Predsjednika Republike Srpske. U prilogu su objavljene izjave Srba iz dijaspore i predsjednika organizacionog odbora. Reporterka je zaključila da je zajednička poruka ovog svesrpskog skupa da se Srbi i dalje bore za svoj nacionalni i vjerski identitet, za svoj jezik i da će se odbraniti.

Sljedeći sadržaj je, takođe, bio u znaku Dodika. On je prisustvovao otvaranju podružnice Kancelarije zavičajne zajednice RS-a (koja je dan ranije otvorena u Subotici, pokrajini u Srbiji) u Đurđinu kod Subotice. Dodik je izjavio da RS diše za jaku i moćnu Srbiju jer ona samo takva može obezbjediti sigurnost i RS-u. On smatra da Kancelarija treba da bude spona između jake Republike Srpske i takve Srbije. Dodik se poljubio s neimenovanim sveštenikom.

Dodik nije bio na molitvenom doručku u Beogradu kojeg je upriličila Skupština Republike Srbije za političke, privredne i kulturne predstavnike iz regije, uz učešće diplomata uticajnih država, a na temu pomirenja i stabilnosti u regionu. Date su izjave premijerke Republike Srpske Željke Cvijanović i njenih ministara Petra Đokića (industrija, rudarstvo i energija) i Dragan Lukača (unutrašnji poslovi), a potom ministra vanjskih poslova BiH Igora Crnadaka i srbijanskog ministra Aleksandra Vulina (ministar rada, zapošljavanja, za boračka i socijalna pitanja). Dakle, samo srpski sagovornici.

¹ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60269>, očitavanje 29. 05. 2016.

² https://hr.wikipedia.org/wiki/Republika_Srpska_Krajina, očitavanje 29. 05. 2016.

Drugačije je bilo u izvještaju sa skupa Samit 100 u Sarajevu, koji je održan pod pokroviteljstvom Predsjedništva BiH, okupivši predsjednike država i biznis lidere iz regiona sa sloganom da bolja ekonomska saradnja može doprinijeti prevazilaženju razlika. Prilog je u uvodu pozitivno intoniran, ali su u izjavama tražene konfliktne tačke. Tako je makedonski predsjednik Gjorge Ivanov kritikovao Evropsku uniju zbog izbjeglica i Grčku koja Skoplju pravi stalno probleme. Citiran je član Predsjedništva BiH iz RS-a Mladen Ivanić koji je podsjetio da je premijer Srbije Aleksandar Vučić napadnut u Srebrenici bez posljedica za počinioc³, a da je neosnovano otkazana posjeta predsjednika Srbije Tomislava Nikolića BiH. Nikolić je replicirao crnogorskom predsjedniku Filipu Vujanoviću zbog Kosova koje CG priznaje. Srbijanski predsjednik je pozvao na zajednički nastup regije prema EU, a predsjedavajući Predsjedništva BiH Bakir Izetbegović je apelovao na pomirenje i obilazak mjesta stradanja svih žrtava, uz učešće političara i vjerskih vođa. Najavio je posjetu Kazanima⁴ jer osjeća da je to učiniti dužan prema sarajevskim Srbima. Riječ je o ubistvima Srba i drugih građana Sarajeva koje su učinili pripadnici Armije BiH.

U narednom prilogu citirana je izjava Ivanića da su lideri SDA i HDZ-a počeli raditi iza leđa Savezu za promjene, jer je donesena odluka o objavi rezultata popisa prema zakonu 1. jula (Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova)⁵, tvrdeći da je bio politički dogovor da se to pomakne na termin iza lokalnih izbora.

Glavno mjesto u vijestima iz svijeta dato je posjeti ruskog predsjednika Vladimira Putina Svetoj Gori (Atosu) u Grčkoj, povodom hiljadugodišnjeg prisustva ruskog monaštva u tom pravoslavnom svetištu. Voditelji su akcentirali činjenicu da je Putin sjedio na prijestolju na kojem su sjedili samo bizantijski carevi. Putin je, u pratnji ruskog patrijarha moskovskog i sve Rusije Kirila, ukazao na značaj Svete Gore za sve pravoslavce.

U drugom dijelu *Dnevnika* objavljena su i tri izvještaja o događajima vezanim za ratni period. U Istočnom Sarajevu je polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća u Spomen sobi obilježena pogibija 13 pripadnika 4. brigade Vojne policije Sarajevsko-romanijskog korpusa koja je dala, kako je navedeno, veliki doprinos u «odbrambeno-otadžbinskom ratu». U Foči je obilježena 21. godišnjica 9. odreda Specijalne policije RS-a. Naznačeno je da su neki od pripadnika te jedinice i u današnjoj specijalnoj policije RS-a, te da su i danas neprikosnovena snaga u odbrani RS-a.

Odata je i počast haškom osuđeniku generalu Momiru Taliću povodom 13. godišnjice njegove smrti. Talić je okarakterisan kao simbol Prvog krajiškog korpusa i Vojske RS-a.

VS - Emisiju su obilježili svesrpsko saborovanje u Krušedolu i Dodikova tvrdnja o dvije srpske države (Republika Srbija i Republika Srpska). O uvezivanju te dvije RS govori i otvaranje Kancelarije Republike Srpske i njenih podružnica u Srbiji. BiH i Bošnjaci (posebno Izetbegović) stavljeni su u negativan kontekst (Ivanić), zbog lanjskog ataka na Vučića u Potočarima i neutemeljenog otkazivanja posjete Nikolića BiH. Tu je i Ivanićeva tvrdnja da mu bošnjački i hrvatski kolega rade iza leđa u Predsjedništvu (popis). Publicitet je dat i godišnjicama osnivanja jedinica Vojske RS-a i pogibije njenih

³ <http://www.srbijadanas.com/clanak/pogledajte-5-snimaka-napada-na-aleksandra-vucica-u-srebrenici-video-11-07-2015>, očitavanje 29. 05. 2016.

⁴ https://sh.wikipedia.org/wiki/Zločin_na_Kazanima, očitavanje 29. 05. 2016.

⁵ http://www.bhas.ba/census/Zakon_o_popisu-bh.pdf; <http://www.bhas.ba/census/izmjene-zakona-o-popisu.pdf>, očitavanje 29. 05. 2016.

pripadnika, odavanju počast haškom osuđeniku za ratne zločne generalu Toliću. To je poruka sama po sebi.

MD - U prva dva priloga Dodik je bio u centru pažnje.

PP - Svesrpski sabor održan je u pravoslavnom ambijentu. Naglašena je poruka Putina o značaju Svete Gore za sve pravoslavce.

RF - Istaknuta posjeta Putina Svetoj Gori i njegovo sjedenje na prijestolju gdje su sjedili samo bizantijski carevi.

UP - Uredništvo očito smatra da je tvrdnja o RS-u kao državi neupitna, mada to nema nikakvog ustavnopravnog uporišta. Tu je i selektivno izvještavanje i insistiranje na konfrontirajućim tačkama sa skupa 100 u Sarajevu.

29. maj 2016.⁶ U prvi plan voditelji i reporteri su stavili riječi predsjedavajućeg Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića koji je Republiku Srpsku nazvao paradržavom, tokom press-konferencije po završetku Samita 100. Novinari su se zgražali nad takvom formulacijom za RS, koju je Izetbegović upotrijebio komentarišući napade u RS-u na banjalučkog biskupa Franju Komaricu. Naime, Komarica je uporedio Banja Luku u ratu i Bleiburg⁷. Izetbegović je ukazao na progone Hrvata i Bošnjaka iz Banja Luke i na rušenje 16 banjalučkih džamija.

Replicirao mu je kolega iz kolektivnog šefa države Mladen Ivanić, optužujući Izetbegovića za zloupotrebu funkcije predsjedavajućeg. Slijedila je Ivanićeva tvrdnja da je to jedna od stvari koje u posljednje vrijeme svjedoče o nametanju bošnjačke strane jedne koncepcije prema kojoj je BiH njihova. Ivanić je najavio poteze koji će se suprotstaviti takvim ponašanjima (jedna je i odluka o objavljivanju popisa stanovništva), koji će demantovati da samo jedna strana ima pravo na BiH.

Objavljena je telefonska izjava poslanika Nikole Špirića, funkcionera SNSD-a, koji kaže da Izetbegovićeva izjava može pomoći obnovi srpskog jedinstva, da se otriježne Srbi koji se još nisu otriježnili (misli na članove Saveza za promjene). Nenad Stevandić (potpredsjednik Narodne skupštine Republike Srpske koji je nakon izbora iz SDS-a prešao u SNSD) izjavio je da Izetbegović mora pravo da se pokloni žrtvama na Kazanima, u Dobrovoljačkoj⁸ i da prestane izigravati gospodara BiH.

U međuvremenu je stigla i izjava predsjednika RS-a Milorada Dodika agenciji SRNA u kojoj, uz ostalo, optužuje Bakira Izetbegovića da je slijedio Islamsku deklaraciju⁹ svog oca Alije koji je, kako tvrdi, želio da Srbe protjera iz BiH. Uz nekoliko rečenica i izjava koje su govorile o korisnosti skupa Samit 100, objavljena su i obraćanja predsjednika Srbije Tomislava Nikolića koji je najavio jesenju posjetu BiH, bez obzira na loše iskustvo premijera Aleksandra Vučića u Srebrenici¹⁰ prošle godine i Izetbegovića koji je naveo da ima vrlo dobre personalne veze s Nikolićem. Na kraju, reporter je postavio pitanje kako je predsjednik Republike Kosovo Hasim

⁶ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60300>, očitavanje 30. 05. 2016.

⁷ <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/biskup-komarica-nad-hrvatima-u-rs-u>, očitavanje 30. 05. 2016.

⁸ https://bs.wikipedia.org/wiki/Incident_u_Dobrovoljackoj_1992, očitavanje 30. 05. 2016.

⁹ https://sh.wikipedia.org/wiki/Islamska_deklaracija;

<http://www.pravda.rs/uploads/pics/slike/2015/07/islamskadeklaracija.pdf>, očitavanje 30. 05. 2016.

¹⁰ V. bilj. 6.

Thaci mogao ući u BiH kada je za njim raspisana Interpolova potjernica zbog sumnje za ratne zločine po zahtjevu Srbije¹¹.

Slijedio je širi izvještaj sa skupa o borbi protiv terorizma u Beogradu. Date su izjave direktora policije Republike Srpske, Srbije i Crne Gore, te američkog kongresmena. Naglašena je opasnost od lica porijeklom iz BiH i okruženja koja su bili na ratištima u Siriji i Iraku a da se ne zna za to. U emisiji je objavljena vijest da su predsjednik i premijerka RS-a Milorad Dodik i Željka Cvijanović priredili radni ručak za američke hirurge u znak zahvalnosti za izvedene operacije u banjalučkom kliničkom centru inovativnim metodama.

Usljedilo je informacija o pripremama Socijalističke partije RS-a (koalicionog partnera SNSD-a) za izbore u Doboju. Tamo je gradonačelnik iz SDS-a Obren Petrović i stalno je predmet kritike SNSD-a i RTRS-a.

I u ovom *Dnevniku* plasirani su izvještaji o dva ratna događaja. U Gornjoj Jošanici obilježena je 24. godišnjica od ubistva 56 Srba, među njima i 3 djece, kako je kazano, od pripadnika takozvane Armije BiH. Učesnici su istakli da nije pokrenut sudski proces zbog ovog zločina. Obilježena je i 24. godišnjica od formiranja Bobanske čete na trebinjskom području, kako je rečeno, nakon što je Hrvatska vojska spalila srpska sela. Objavljen je simpatičan prilog o renoviranju vrtića u Sanskom Mostu (Federacija BiH), uz zahvalu sponzoru teniskom šampionu Novaku Đokoviću i od načelnika opštine – Bošnjaka.

VS – Medijska podrška napadu na Izetbegovića zato što je nazvao RS paradržavom (kao reakcija na Dodikovu tvrdnju da je RS država) i stao u odbranu biskupa Komarice, na koga su se mediji i političari obrušili zbog (tačne) izjave o stradanju Hrvata u Banja Luci tokom rata. Ivanić je neosnovano ustvrdio da Bošnjaci hoće da nametnu svoj (unitaristički) koncept BiH. Redakcija je podržala agitaciju da se i ovim povodom obnovi «srpsko jedinstvo» (Špirić) i Dodikovu optužbu bez argumenata da Bakir Izetbegović slijedi Islamsku deklaraciju svog oca Alije i da želi protjerati Srbe iz BiH. Izvješćeno je i o obilježavanju dva ratna događaja – ubistvo Srba u Gornjoj Jošanici i formiranje jedinice u Trebinju nakon što je »Hrvatska vojska spalila srpska sela«. U pozadini je poruka da su Srbi u prošlom ratu bili prinuđeni da se brane.

MD - Ovaj put samo Dodikov telegram ali sa teškom optužbom Izetbegovića i ručak u društvu Cvijanović za američke hirurge.

OP – Informacijska podrška izbornim namjerama koalicionog partnera Dodikovog SNSD-a Socijalističke partije u Doboju gdje je cilj pobjediti sadašnjeg gradonačelnika.

UP - Nema navođenja izvora u informisanju o stradanjima Srba u ratu niti se i u jednom prilogu mogla čuti druga strana, primjerice Izetbegović.

30. maj 2016.¹² Podug uvod u *Dnevnik* je iz nekog razloga posvećen ubistvu žene i samoubistvu muža. Središnje teme bili su popis i ponovo izjava predsjedavajućeg Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića o paradržavi. Očito su te dvije prilike iskorištene za uređivačko podgrijavanje političke atmosfere, konfrontaciju sa bošnjačkim liderima i poticanje obnove jedinstva srpskih

¹¹ <http://www.telegraf.rs/vesti/politika/1525027-srbija-hapsi-hasima-tacija>, očitavanje 30. 05. 2016.

¹² <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60336>, očitavanje 31. 05. 2016.

političara na državnoj razini. To se vidjelo već iz najave emisije u kojoj je udarna rečenica bila u vidu upita: «Da li će napadi na Republiku Srpsku ujediniti srpske političare?».

Tematizacija novih političkih sukoba počela je s informacijama o prekinutoj hitnoj sjednici Predstavničkog doma bh. parlamenta, posvećenju popisu na zahtjev stranke predsjednika RS-a Milorada Dodika SNSD-a. Iz te stranke tražili su informaciju od Vijeća ministara BiH o odluci da se objave rezultati popisa 01. jula 2016.¹³ kako to predviđa i zakon. Te informacije nije bilo, Vijeće nije nadležno za tu temu. Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u VM-a Mirko Šarović je ukazao da se informacija može tražiti samo od državne agencija za statistiku koja je zakonski ovlaštena za objavljivanje popisa. Na to je ukazao i Šefik Džaferović, potpredsjednik SDA i šef Kluba Bošnjaka u Predstavničkom domu Parlamenta BiH.

Uprkos tome, političari iz RS-a i novinari TVRS nastavljaju po svojoj logici. Novinari tvrde, tragom Ivanićevog stava, da je direktor Agencije za statistiku BiH Velimir Jukić naprasno donio odluku o objavljivanju, nakon što je na njega izvršen pritisak u Tužilaštvu BiH. Naime, Tužilaštvo je pokrenulo postupak ispitivanja odgovornosti zbog otezanja sa završetkom popisa koji je koštao preko 50 miliona KM. Jukić je pritisak demantovao izjavom i u ovoj emisiji. Objavljena je i izjava Borjane Krišto, zastupnice HDZ-a u Predstavničkom domu bh. parlamenta da ona i čelnik HDZ-a i član Predsjedništva BiH Dragan Čović nisu znali za Jukićevu odluku, te Radmile Pandurević (šefice Kluba SDS-a u Predstavničkom domu Parlamenta BiH), koja izražava sumnju u tačnost nekih popisnih radnji (uz ostalo, zbog izjašnjavanja u ime maloljetnika).

Uvodeći auditorij u narednu temu, voditelj tvrdi da je izjava Izetbegovića o RS-u kao paradržavi i progonu Bošnjaka i Hrvata¹⁴ izazvala lavinu negodovanja. Novinar, pri tom povezuje Dodika i Ivanića, kao da su udruženo kritikovali Izetbegovića. Nenad Stevandić, potpredsjednik NSRS-a, uvodi u igru i riječi reisu-l-uleme ef. Huseina Kavazovića koje ne citira.¹⁵ Pandurević potom kaže da je Izetbegović, nakon najave da će posjetiti Kazane kao mjesta stradanja sarajevskih Srba, bio kritikovan «od nekog iz bošnjačkog korpusa», pa je otud kazao ono o paradržavi i progonu. Novinar je «dosolio»: »(...) a Izetbegović nije rekao o 126 logora u Sarajevu, hiljadama ubijenih Srba, desetinama protjeranih, o otetoj i uništenoj njihovoj imovini (...)». Poslanik SNSD-a u Predstavničkom domu državnog parlamenta Staša Kozarac je naveo da se RS mora uvažavati i da je Izetbegović ujedinio srpske političare. Stevandić je povezao popis, Izetbegovićevu izjavu i Kavazovićeve riječi o izborima u Srebrenici. Data je i polurečenica Izetbegovića da, uprkos prozivkama, neće prećutati istinu o zločinima.

Slijedi obnavljanje izvještaja od juče o tome kako je Hasim Tachi, nazvan predsjednikom «samoproglšenog Kosova», ušao u BiH. Data je izjava bh. ministra bezbjednosti Dragana Mektića o storniranju potjernice od strane Interpola o čemu je obavijestio nadležne organe. Potom je uslijedila izjava direktora policije RS-a Gojka Vasića da bi Tachi, ipak, bio uhapšen da se pojavio u RS-u, uz opasku da Mektić nije nadležan za ovakve slučajeve. Mektić je inače stalna meta vlasti u RS-u i RTRS-a, kao kadar Saveza za promjene, ali, posebice jer je u više navrata prijetio da će biti privedeni pravdi korumpirani političari iz RS-a¹⁶.

¹³ <http://forum.klix.ba/konacni-rezultati-popis-stanovnistava-2013-bosna-i-h>, očitavanje 31. 05. 2016.

¹⁴ https://hr.wikipedia.org/wiki/Republika_Srpska, očitavanje 31. 05. 2016.

¹⁵ <http://ba.n1info.com/a97255/Vijesti/Vijesti/Reis-Kavazovic-Da-vlah-ne-vlada-Srebrenicom>, očitavanje 31. 05. 2016.

¹⁶ http://www.novosti.rs/vesti/naslovn/republika_srpska7aktuelno.655.html, očitavanje 31. 05. 2016.

Dosta prostora posvećeno je obilježavanju napada «muslimanske paravojne formacije» 30. maja 1992. na Prijedor i odbrane grada od navodnog napada. Jer, tokom priloga se ne govori o napadu na grad, već o zasjedi u kojoj je poginulo 15 policajaca, a 16 ih je ranjeno. Jedna od sagovornica se poziva na svjedočenje u knjizi Mirze Mujagića koja bi trebalo da potvrdi tezu o napadu. Prvi put je ovim povodom organizovana i povorka kroz grad. Cijela priča je, ustvari, postavljena tako da se zasjeni i dezavuiše sutrašnje obilježavanje Dana bijelih traka¹⁷ u Prijedoru. Taj dan je podsjećanje na naredbu tadašnjih prijedorskih vlasti o obavezi nošenja bijelih traka svima koji nisu Srbi, te na masovna ubistva Hrvata i Bošnjaka u tom gradu, uključivši i djecu. Vlasti u Prijedoru i danas onemogućavaju podizanje spomenika ubijenoj djeci.¹⁸

Slijedili su izvještaj i informacija o aktivnostima predsjednika i premijerke RS-a Milorada Dodika i Željke Cvijanović. Repoter se javljao tokom dogovora delegacija Sankt Petersburga (predvodili su je predsjednici privrednih odbora te regije) i RS-a na najvišem nivou o utvrđivanju plana privredne saradnje. Plasirana je i kratka informacija o susretu Dodik-Cvijanović s američkim kongresmenima. Čelnici RS-a su naglasili da su za Evropsku uniju ali uz uvažavanje nadležnosti entiteta i dejtonskog ustrojstva. Povodom najave Upravnog odbora BHRT-a o prekidu programa zbog teške finansijske situacije i optužbe da je stanje takvo jer entitetske RTV ne uplaćuju obavezne iznose BHRT-u, generalni direktor RTRS-a Draško Milinović demantovao je ove navode. On tvrdi da su izneseni netačni podaci. Iz njegove izjave nije vidljivo u čemu je netačnost. *Dnevnik* je zaključen informacijom o strahu od napada ISIL-a tokom Evropskog fudbalskog prvenstva u Francuskoj.

VS - Nastavljeno je sa obruštavanjem na Izetbegovića zbog nazivanja RS-a paradržavom i o progonu Bošnjaka i Hrvata u Banja Luci. To je popraćeno agitacijskim voditeljskim pitanjem «Da li će napadi na Republiku Srpsku ujediniti srpske političare». U igru je uvedena i priča o krajnje neprimjerenosti izjavi reisa Kavazovića u kojem se protivi da «vlah» vlada u Srebrenici. Umjesto podrške Izetbegovićevoj namjeri da posjeti mjesto ubijanja Srba i drugih na Kazanima u Sarajevu, iznosi se tvrdnja o 126 logora u glavnom gradu BiH. Tu je i Novo oponiranje bh. vlastima ovaj put na temu popisa zbog težnje da se iz njega eliminiše 196.000 građana, nerezidentnih stanovnika, dominantno Bošnjaka. Negatorski blok začinjen je pitanjem zašto je Tachi ušao u BiH. U dijelu koji se vraća ratnim događajima u središtu je navodni napad (ili zasjeda) «muslimanskih paravojskih formacija» na Prijedor i pogibija 15 srpskih policajaca. To se naglašeno plasira uoči obilježavanja Dana bijelih traka da bi se relativizirao taj događaj.

MD - Dodik sa Cvijanović na razgovorima s delegacijom Sankt Petersburga koja je bila samo na nivou predsjednika odbora te gubernije. Mala pažnja je data susretu njih dvoje sa američkim kongresmenom.

RF – Naglašeno izvještavanje o posjeti delegacije iz Rusije na niskom nivou.

OP - Prozivanje Mektića, ministara iz Saveza za promjene u Vijeću ministara BiH, koji smeta, uz ostalo, zbog najave procesuiranja korumpiranih političara.

¹⁷ <http://www.slobodnaevropa.org/a/dan-bijelih-traka-obiljezeno-stradanje->, očitavanje 31. 05. 2016.

¹⁸ <http://www.avaz.ba/clanak/244146/bacic-odbijena-inicijativa-za-izgradnju-spomenika-ubijenoj-djeci-prijedora>, očitavanje 31. 05. 2016.

UP – Redakcija ne iznosi dokaze zašto RS nije paradržava ili zašto je država. Nema ni navođenja izvora za tvrdnje iz ratnog doba (primjerice, 126 logora u Sarajevu) niti se čuje druga strana o tim političkim kontraverzama.

31. maja 2016.¹⁹ Početak generalne najave i udarni dio emisije posvećeni su boravku predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Mladena Ivanića u Beogradu, gdje su se odvojeno sreli sa srbijanskim premijerom Aleksandrom Vučićem i predsjednikom Tomislavom Nikolićem (snimci su pratili Dodikov susret s Vučićem, a Ivanićev sa Nikolićem). Prednost je data prvom susretu, bez obzira na protokolarnu «težinu» sagovornika.

Dodik tvrdi da su u posljednje vrijeme bošnjački i hrvatski političari i vjerski lideri krenuli u organizovane pritiske na «Srpsku», «što dokazuju njihove identične izjave i poruke». Ocijenio je da su nacionalni interesi Srba u BiH ugroženi preglasavanjem u organima BiH i dodao: »Nemoguće je da njihove odluke prolaze u Sarajevu (misli se na bošnjačke i hrvatske kadrove u državnim institucijama), a da ne reaguju predstavnici srpskog naroda», što je direktna kritika Ivanića i Saveza za promjene. Dodik je tražio da vlada Srbije stane iza RS-a, u skladu s Dejtonskim sporazumom, izazivši uvjerenje da će tako i biti jer ima povjerenje u Vučića i Nikolića. Ivanić takođe ocjenjuje da je situacija u BiH dosta pogoršana posljednjih mjeseci i da su ugroženi srpski nacionalni interesi u BiH, navodeći kao nepotrebnu retoriku bošnjačkih i hrvatskih političkih i vjerskih vođa. I on se nada podršci Srbije «kao garanta» sporazuma i Daytonu. Vučić je na ove poruke iz RS-a reagovao sa stavom da Srbija poštuje Bosnu i Hercegovinu, ali da nikada ne može i neće ostaviti na cjedilu Srbe u BiH.

Dodik je govorio i na skupu «Paljenje Balkana», u Beogradu koji je sazvan kako bi poručio da međunarodni centri moći «obojenim revolucijama» nastoje srušiti vlasti «u Republici Srpskoj, Makedoniji i sutra, možda, i Srbiji - koju okružuje NATO s ciljem da mu postane plijen». Dodik smatra da su stranci frustrirani što nisu zapalili Republiku Srpsku kao Federaciju²⁰, tvrdeći da je opozicija u RS-u bila na tom zadatku, organizujući proteste, a da je kontramiting u aranžmanu SNSD-a i partnera u Banja Luci bio miting spasa (o tim skupovima biće riječi u narednom odjeljku *Značajni događaji*).

Uz riječi «SIPA ponovo hapsi u Banja Luci» voditelj je najavio širi izvještaj u hapšenju Siniše Macana, bivšeg direktora Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka, osumnjičenog da je favorizovao jednu stranu firmu. Macana Tužilaštvo BiH sumnjiči da je u poslu vrijednom 100 miliona maraka stekao nezakonitu imovinsku korist i zloupotrijebio položaj. Macan se u medijima dovodi u vezu s predsjednikom RS-a Miloradom Dodikom i bivšim liderom SDP-a Zlatkom Lagumdžijom²¹.

Slijedio je izvještaj o radu predstavnika Sankt Petersburga i vlade RS-a na dokumentu o privrednoj saradnji koja bi trebalo da donese veću razmjenu, izvoz za RS, učešće u nastavku digitalizacije RTV sistema u tom entitetu itd. Data je i kraća informacija o mogućem otvaranju predstavništva njemačke firme za energetiku u Banja Luci. U vijesti o odbijanju zahtjeva

¹⁹ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60364>, očitavanje 01. 06. 2016.

²⁰ [http://bs.wikipedia/wiki/Protesti_Bosni_i_Hercegovini_\(februar\)](http://bs.wikipedia/wiki/Protesti_Bosni_i_Hercegovini_(februar)), očitavanje 01. 06. 2016.

²¹ <http://www.rtvbn.com/312229/Dodik-i-Lagumdzija-kao-dva-rodjena-brata>, očitavanje 01. 06. 2016.

Radovana Karadžića u Haškom tribunalu²² da mu se dozvoli privremeni boravak na slobodi kako bi prisustvovao pomenu bratu, navedeno je da je iz Vlade RS-a upućeno pismo koje podržava Karadžića ministarstvu pravde BiH. Objavljena je i vijest o nastavku suđenja Naseru Oriću zbog optužbe za ubistvo srpskih zarobljenika.²³

Cijelih 26 sekundi posvećeno je Danu bijelih traka u Prijedoru. Navedeno je da je manifestaciju organizovala Građanska inicijativa «Jer me se tiče»²⁴ uz podršku bošnjačkih udruženja, da im je zahtjev podizanje spomenika za «102 stradala Bošnjaka» (radi se o djeci, što se prešućuje), te da je prisustvovala i Florence Hartmann²⁵, kao što je bila i na «skupu u Banja Luci» (bez naznake koji je to skup bio). (Nije informisano o incidentu u prijedorskom kafiću gdje nisu htjeli poslužiti Hartmann i njeno društvo zbog bijelih traka na ruci.) U prilogu povodom finansijske krize u BHRT koji okrivljuje i etičke emitere zbog neispunjavanja obaveza prema toj kući, iz RTRS-a i FRTV odbijaju te optužbe. Uz to, tvrde da BHRT njima duguje, da neispunjava i druge obaveze i da loše posluje.

Sljedeći blok je predizborne naravi i govori o protivljenju opozicije, predvođene SNSD-om, u Trebinju, Prnjavoru i Tesliću u tamošnjim skupštinama protiv gradonačelnika koji su iz drugih stranaka. Ne ulazeći u opravdanost kritika opozicije, vidno je navijačko stajanje uz SNSD i njegove koalicione partnere. *Dnevnik* zaključuje vijest da su dva filma u produkciji RTRS-a dobila dvije prve nagrade (za najbolji dokumentarni dugometražni film i režiju) na festivalu u Sevastopolju (grad na Krimu koji pripada Ukrajini, a anektiran je ruskom vojnom intervencijom).

VS – Nanovo su u središtu srpsko-srpski odnosi, susreti Ivanića i Dodika sa Nikolićem i Vučićem. Iz RS-a traže političku zaštitu Beograda jer su se, navodno, bošnjački i hrvatski lideri i vjerski velikodostojnici udružili da ugroze srpske interese. Tu su podršku i dobili. O opasnosti po Srbe od međunarodnih faktora govorilo se isti dan na skupu u Beogradu («Paljenje Balkana») s tvrdnjom da strani faktor želi obojenim revolucijama srušiti vlasti u Makedoniji i Republici Srpskoj, a možda i Srbiji koju sve više okružuje NATO. Samo 26 sekundi je posvećeno Danu bijelih traka koji podsjeća na jednu od najmračnijih odluka ratnih vlasti u RS-u (obilježavanje onih što Srbi nisu bijelim trakama, kao što su nacisti radili sa Židovima žutim trakama).

MD - U oba udarna priloga Dodik je u prvom planu.

RF - Traje informisanje o nastavljanju razgovora sa sanktpetersburškom delegacijom.

OP – Priča o protivljenju opozicije na čelu SNSD-a protiv vladajućih u Trebinju, Prnjavoru i Tesliću u sklopu je podrške toj stranci i njenim saveznicima uoči lokalnih izbora.

UP - Novinari ne istražuju da li su uistinu ugroženi srpski interesi zbog izjava političara vjerskih vođa drugih naroda i vjera. Nije obezbjeđeno ni reagovanje prozvanih. Sramotna

²² <http://ba.n1info.com/a/Vijesti/Vijesti/Odbijen-Karadzicev-zahtjev->, očitavanje 01. 06. 2016.

²³ <http://www.slobodnaevropa.org/a/27511452.htm>; <http://www.blic.rs/vesti/hronika/pocelo-sudenje-oricu-za-ubistvo->, očitavanje 01. 06. 2016.

²⁴ <http://www.mreza-mira.net/45638-obiljezavanje-dana-bijelih-traka-u-prijedoru>, očitavanje 01. 06. 2016.

²⁵ <http://ba.n1info.com/a98278/Vijesti/Vijesti/Diskriminacija-u-Prijedoru>, očitavanje 01. 06. 2016.

je redakcijska bezosjećajnost povodom Dana bijelih traka. Izostala je i informacija o diskriminaciji Hartmann i njenog društva u jednom kafiću.

01. juna 2016.²⁶ Uvodna vijest je bila demanti informacije da vlada Republike Srpske nije dala garancije za haškog optuženika Radovana Karadžića²⁷ koji je tražio privremeno puštanje na slobodu da bi prisustvovao pomenu povodom smrti mlađeg brata. Iz vlade RS-a tvrde da je odluka objavljena u Službenom listu RS-a i dostavljena Ministarstvu pravde BiH, a u kojem kažu da su to dobili tek danas. Slijedi ocjena da Haški tribunal nije htio da čeka garancije (koju je dostavila i vlada Srbije), što tvrdi i branilac Karadžića.

Drugi prilog posvećen je hapšenju Siniše Macana, bivšeg direktora Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH. On je optužen za sticanje nezakonite imovinske koristi i zloupotrebu položaja favorizovanjem jedne firme u najtečajju za izradu dokumenata. Data je vijest da je Tužilaštvo BiH zatražilo jednomjesečni pritvor za Macana. Pravosudni blok nastavljen je informacijom da Viši sud u Beogradu na ročištu nije raspravljao o zahtjevu za izručenje generala Vojske Armije RS-a Novaka Đukića²⁸, jer nisu dobili traženu dokumentaciju od pravosudnih organa BiH. Odbrana i beogradski sud, naime, sumnjaju da Đukić nije imao pravedno suđenje. Đukića je Sud BiH osudio na 20 godina zatvora. Đukić je u međuvremenu pobjegao u Srbiju²⁹. Njegov advokat tvrdi da je 12 stručnjaka osporilo vještačenje Berka Zečevića³⁰ protiv kojeg je podnio i krivičnu prijavu. Slijedi zahtjev gradske organizacije porodica zarobljenih i poginulih boraca iz Banja Luke da se zabrani boravak Florence Hartmann u BiH i posebno u RS-u. Tvrdi se da je Hartmann uporedila srpski narod sa fašističkom ideologijom, od koje su, kako se kaže, najviše stradali Srbi.

U emisiji je najavljen sutrašnji susret predsjednika RS-a Milorada Dodika i člana Predsjedništva Mladena Ivanića, uz obavještenje da će press-konferenciju direktno prenositi RTRS. Data je izjava Ivanića o pogoršanju političke situacije u BiH. On povezuje pismo nadbiskupa vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića patrijarhu Srpske pravoslavne crkve Irineju (u tom pismu kardinal, uz ostalo, poručuje da RS nisu stvorili mučenici, kako kaže patrijarh, već mučitelji)³¹, poređenje banjalučkog biskupa Franje Komarice Blaiburga i Banja Luke³² i izjavu reisu-l-uleme Islamske zajednice BiH ef. Huseina Kavazovića o izborima u Srebrenici³³. Član Predsjedništva BiH tvrdi da bošnjački predstavnici smatraju da samo Srbi treba da prave kompromise, da je normalno napasti premijera Srbije³⁴ i otkazati posjetu predsjedniku Srbije zbog ratnog zločinca³⁵. U političkom bloku objavljen je izvod iz intervjua člana Predsjedništva BiH i čelnika HDZ-a Dragana Čovića za TVRS u Teleringu (na snimku se ljube Čović i novinar Mato Đaković koji je

²⁶ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60390>, očitavanje 02. 06. 2016.

²⁷ Usp. bilj. 27

²⁸ <http://faktor.ba/visi-sud-u-beogradu-na>, očitavanje 02. 06. 2016.

²⁹ <http://www.rtvk.ba/v2/vijest-cat/item/8011-novak-dukic-je-i-dalje-na-slobodi>.

³⁰ <http://pressrs.ba/info/vijesti/novak-dukic-podnio-krivicnu-prijavu-protiv->, očitavanje 02. 06. 2016.

³¹ <http://ba.n1info.com/a82201/vijesti/Vijesti/PULJIC-PISAO-SRPSKOM>, očitavanje 02. 06. 2016.

³² Bilj. 11.

³³ Bilj. 20.

³⁴ Bilj. 6.

³⁵ <http://www.pogled.ba/clanak/zbog-nasera-orica-izetbegovic-predlozio-ni>., očitavanje 02. 06. 2016.

s tom emisijom iz OBN-a prešao u TVRS). Čović tvrdi da nije znao za odluku Jukića o objavljivanju rezultata popisa, da je greška učinjena i da je treba ispraviti.

VS – Data je podrška haškom optuženiku Karadžiću i osuđeniku Đukiću. Zahtjev da se Florance Hartmann zabrani boravak u BiH, i «posebno u RS-u», iznesen bez argumentacije. Uoči susreta Dodik-Ivanić, naglašeno je plasirana izjava član državnog Predsjedništva iz RS-a kojom povezuje pismo kardinala Puljića patrijarhu Irineju, poređenje biskupa Komarice Banjaluke i Bleiburga, izjavu reisa Kavazovića o izborima u Srebrenici, otkazivanje posjete srbijanskog premijera Nikolića BiH zbog «ratnog zločinca» (misli se na Naseru Orića) koji nije osuđen kao ratni zločinac «ni u Hagu, a još uvijek ni u BiH». Ivanićev cilj je dramatisacija političke situacije zbog navodnog ugrožavanja srpskih interesa što treba gledati i kroz predizbornu prizmu.

PP – kardinal Puljić i biskup Komarica stavljeni su neosnovano u negativan kontekst.

OP - Ivanić, osnivač PDP-a i jedan od lidera Saveza za promjene, dobio je veliki prostor jer je njegovo reagovanje saglasno Dodikovoj politici.

UP - Bijeg generala Đukića se očito smatra opravdanim, a podržava se sumnja u pravosuđe BiH i u ovoj prilici. U «slučaju Hartmann» ne argumentuje se zašto ona zaslužuje zabranu boravka. Ni u ovoj prilici nema potkrepljivanja tvrdnji, kao što je, recimo, da je Orić ratni zločinac.

02. juna 2016.³⁶ Prva i središnja tema bio je sastanak predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Mladena Ivanića, s popisom u središtu razgovora. Novinarka navodi da je osnovna ocjena da je sve u vezi s popisom protiv interesa «Srpske» i Srba. Sagovornici su ocijenili neprihvatljivom odluku Velimira Jukića, direktora Agencije za statistiku BiH o jedinstvenom programu obrade podataka popisa.

Dodik je najavio da će zabraniti komunikaciju Republičkom zavodu za statistiku sa statističkim institucijama BiH, ukoliko se nešto u međuvremenu ne promijeni. Ivanić je kazao da će tražiti od nadležnih institucija da se utvrdi da li je Jukić donio odluku pod direktnim pritiskom iz Tužilaštva BiH, gdje boravio, kako tvrdi Dodik, nepsoredno prije objave odluke. Novinar kaže da se za taj pritisak zna iz provjerenih izvora, a Ivanić, pak, navodi da se o tome javno priča u političkim krugovima. Dakle, to su ti provjereni izvori. Dodik i Ivanić najavili su i druge kontramjere, zavisno od razvoja situacije.

Bilo je i uzajamnog «ujedanja». Ivanić je rekao da je to s popisom «generalna prevara» i aludirao kako je Čović čelnik HDZ-a i član državnog Predsjedništva prevario svog prijatelja Dodika. Ovaj, pak, odgovora da nije prevaren jer nije ni sa kim dogovorio oko popisa a Ivanić jeste s kolegama u Predsjedništvu BiH. Prenešene su izjave člника Saveza za promjene koji su podržali stav Ivanića i Dodika, uz opasku prvaka SDS-a Mladena Bosića da se taj problem nepotrebno dramatisuje. Objavljena je izjava Čovića, drugačija od jučerašnje kada je rekao da odluku treba promijeniti. Ponovio je da nije znao za odluku, ali sad kaže da se ona ne može promijeniti i lopticu prebacuje na Vijeće i Parlament BiH (koji nisu nadležni u ovom slučaju).

³⁶ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60421>, očitavanje 03. 06. 2016.

U narednom prilogu Dodik je tokom susreta, kako je navedeno, sa američkim stručnjakom za Balkan Stevenom Meyerom izrazio zabrinutost zbog pokušaja uvođenja prakse preglasavanja na državnoj razini i ocijenio to neprihvatljivim. Meyer je podržao Dodika, naglašavajući da takvo ponašanje u bh. vlastima ne garantuje njen opstanak i BiH nazvao fiktivnom državom. Usprotivio se i navodnim namjerama da se nadležnosti RS-a prebace na državni nivo. Meyer je u svojim analizama i ocjenama redovno na strani Srbije i Republike Srpske, učestalo ponavlja da će se bh. država raspasti a RS ostati. To logično prate špekulacije da je riječ o plaćenom lobisti³⁷. Meyeru težinu daje to što je nekadašnji zamjenik šefa CIA-e za Balkan.

Dodik je bio i u središtu naredne teme, posvećene ispitivanju bivšeg premijera RS-a Džombića u slučaju «Bobar banka»³⁸ i hapšenju Macana³⁹, osumnjičenog za sticanje imovinske koristi i zloupotrebu položaja u vrijeme kada je bio direktor bh. agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka, favorizovanjem jedne strane firme. Dodik, koji se od strane opozicije i u nekim medijima dovodi u vezu s obje afere⁴⁰, kvalifikovao je te pravosudne postupke kao odmazdu. Dodao je i svoju omiljenu tvrdnju da su Tužilaštvo i Sud BiH nelegalni (mada je odluku visokog predstavnika o uspostavi tih pravosudnih institucija potvrdio Parlament BiH uz nacionalnu i entitetsku saglasnost, kada je SNSD bio u vladajućoj koaliciji na razni države) i da ih treba ukinuti.

U informacija iz banjalučke berze tvrdi se o uspješnoj prodaji trezorskih zapisa, putem kojih vlada RS-a namiče nedostajuća sredstva u budžetu, da bi se dematovale tvrdnje da to ne ide kako je zamišljeno. Uslijedila je informacija da je vlada RS-a prihvatila izvještaj ministarstva industrije u kojem se navodi da je proizvodnja u toj oblasti porasla za 12,6 % u odnosu na prošlu godinu. U tom dijelu išla je vijest o interesu iz Kine Makao za investicije u puteve u RS-u.

Kao i obično, u predizbornim izvještajima na meti su gradonačelnici iz SDS-a u Doboju i Bijeljini koji su pod stalnim pritiskom grupacija u lokalnim skupštinama koje predvodi SNSD. Obrenu Petroviću u Doboju prigovaraju što ne prihvata zahtjev boračkih organizacija da spomenik palim borcima bude u centralnom parku veći nudi cijeli spomen parka na drugom mjestu. U Bijeljini, vladajuća većina s SNSD-om na čelu smjenjuje gradske funkcionere vršeći pritisak na gradonačelnika Miću Mičića koji ne prihvata te odluke⁴¹. Umjesto u privrednom bloku, vijest o izvozu junetine u Tursku iz RS-a data je uoči spoljnopolitičke rubrike.

VS . Hit tema je susret i saglasnost Dodika i Ivanića oko popisa, uz osudu objavljivanja rezultata popisa koji se kvalifikuje kao još nešto protiv interesa «Srpske» i Srba. I to samo zato što je na popisu 196.000 nerezidnetnih građana, mahom Bošnjaka. Na to se veže podrška Dodikovog lobiste Meyera (on snažno lobira za RDS, bio plaćen ili ne za to) politici RS-a spram (protiv) bh. institucija.

MD – Oba udarna priloga su sa Dodikom u centru, a predsjednik RS-a se oglasio i u trećem, povodom ispitivanja bivšeg premijera Đombića i hapšenja Macana, nazivajući to odmazdom. Dodik se očito osjeća i lično ugroženim tim povodima. To je praćeno negacijom Tužilaštva i Suda BiH.

³⁷ <http://www-vesti.rs/CIA/Dodikovi-lobisti-iz-SAD-jurisaju-na-BiH.htm>, očitavanje 03. 06. 2016.

³⁸ <http://www.rtvbn.com/3820126/sta-dzombic-moze-reci-tuzilastvu-bih>, očitavanje 03. 06. 2016.

³⁹ Bilj. 26.

⁴⁰ <http://www.slobodnaevropa.org/a/most-da-li-ce-dodik-preziveti-korupcionaske-afere>, očitavanje 03. 06. 2016.

⁴¹ <http://www.gradbijeljina.net/2016/07/09/sud-ponistio-odluke-nove-vecin>, očitavanje 03. 06. 2016.

OP – Ivanić je i danas među «zvijezdama» *Dnevnika*, jer je u suglasju s Dodikom oko, navodne, ugroženosti srpskih interesa u BiH. Nastavlja se medijska hajka na gradonačelnike Doboja i Bijeljine.

UP - Nema uređivačko-novinarskog dokazivanja o ugroženosti «Srpske» i Srba zbog popisa i drugih stvari. Nastavljeno je navijačko predizborno ponašanje TVRS-a u korist SNSD-a.

03. juna 2016.⁴² Prva dva priloga posvećena su privrednim investicijama. U prisustvu predsjednika i premijerke RS-a Milorada Dodika i Željke Cvijanović potpisan je ugovor između Elektroprivrede RS-a i Hidroelektane na Drini o koncesiji na 50 godina i zajedničkom investiranju u hidroelektranu Buk Bijela, jedne od četiri čija se izgradnja planira na Drini. O tom projektu govorili su, među ostalim, Dodik, Cvijanović, entitetski ministar industrije, rudarstva i energije Petar Đokić i episkop zahumsko-neretvanski Gligorije, slaveći to kao poduhvat «Srpske» i patriotski čin, jer je sav novac iz tog entiteta. Dodik se potom sreo sa biznismenom Rodoljubom Draškovićem, koji je obećao više investicija u istočnu Hercegovinu, a u prvom planu je bilo «oživljavanje» Tjentišta kao nacionalnog parka i turističkog potencijala. Dodik je posebno istakao važnost Tjentišta za Srbiju (saobraćajnica Beograd – more).

Bez Dodika nije mogla ni informacija o tome da je Pošta Srbije pustila u promet dionice RS-a u visini od 20 miliona KM. Predsjednik RS-a to tumači povjerenjem Srbije u valjanost njenih dionica. Slijedio je izvještaj iz banjalučke berze s podatkom o smanjenju unutrašnjeg duga među poslovnim subjektima na principu prebijanja. I još jedna obećavajuća vijest – porast proizvodnje u privredi posebno u industriji.

Između Tjentišta i privredne rubrike udjenula se opširna priča o popisu, uz obavezno učešće Dodika. U najkraćem, RS odbija, i vlast i opozicija, popis u kojem se ne priznaju nerezidentni bh. građani. Šef PDP-a Borislav Borenović čak tvrdi da bi se predloženom obradom popisa broj stanovnika povećao za 6 odsto i to najvećma Bošnjaka. Dodik je prozvao člana Predsjedništva BiH iz RS-a Mladena Ivanića zbog neispunjenog dogovora s kolegom Draganom Čovićem, o kojem predsjednik RS-a kaže da ništa nije znao. Tražio je izmjenu odluke direktora Agencije za statistiku BiH Velimira Jukića i «jedinstvo srpskih političara u ovom pitanju od interesa za RS». Traži se djelovanje Vijeća ministara i Parlamenta BiH tim povodom, mada te institucije, kao ni državno Predsjedništvo, nemaju ingerencije u ovom slučaju.

U predizbornom bloku informisano je o planovima PDP-a za lokalne izbore i nastavljena priča o sukobu u Prnjavoru između partnera iz Saveza za promjene PDP-a i SDS-a i unutar SDS. Naime, došlo je do sukoba unutar Saveza za promjene. PDP nije podržao kandidaturu kadra iz SDS-a Sinišu Gatića za načelnika u tom gradu, a onda je ovaj optužio istaknutog pedepovca, ratno političko rukovodstvo i Vojsku RS-a za ratne zločine u tom kraju i pozvao pravosudne organe bh. da reaguju. U SDS-u su kritikovali svog kandidata, a sa zadovoljstvom se umiješao SNSD (Dragan Kalabić) s porukom da RS-u ne treba ovakvo što kada «mnogi žele da optuže sve i jednog Srbina».

⁴² <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60447>, očitavanje 04. 06. 2016.

VS – Slavljenje ugovora o HE Buk Bijela kao investicije «Srpske» i patriotskog čina. Na temu revitalizacije Tjentišta, Dodik ukazuje na važnost te saobraćajne trase za Srbiju zbog puta ka moru. Nastavljeno je sa poznatim tezama o popisu.

MD – Predsjednik RS-a pojavljuje se u četiri prva izvještaja.

PP – Episkop Gligorije prisustvovao je potpisivanju ugovora o izgradnji hidroelektrane, hvaleći taj «patriotski čin».

OP - Pričom o sukobima unutar Saveza za promjene u Prnjavoru nastavlja se sa kompromitacijom opozicije i afirmacijom stavova SNSD-a.

04. juna 2016.⁴³ Prvi prilog bio je o ranjavanju biznismena Ranka Lukića u centru Banja Luke. Navedeno je da je Lukić dovođen u vezu sa nezakonitom kupovinom nekretnina, ali ne i to da je član Gradskog odbora SNSD-a. Lukić je često viđan u društvu predsjednika SNSD-a i RS-a Milorada Dodika i bio je sponzor njihove stranke⁴⁴. Emisija je nastavljena jučerašnjim izvještajem o ugovoru za izgradnju hidroelektrane Buk Bijela. Veliča se taj projekat, koji finansira RS svojim sredstvima, uz novinarsku ocjenu da je to u Foči dočekano sa oduševljenjem ali i sa rezervom, što je potvrdila anketa. Naime, ta ideja je stara četrdesetak godina. Uslijedila je pohvala rastu naplate javnih prihoda u odnosu na prošlu godinu, uz podatak da je opala naplata od indirektnih poreza.

Potom je išao blok sa ratnom tematikom. Održan je parastos, zapaljene svijeće i položeni vijenici na spomenik 288 poginulih pripadnika 17. lake pješadijske brigade Vojske Republike Srpske na 24. godinu njenog formiranja u Ribniku. Kaže se da je riječ o interventnoj jedinici koja je prošla sva ratišta u BiH i koja je dobranila granice RS-a. U mjestu Luke na području Žepe obilježena je 24. godišnjica, kako se navodi, ubijanja iz zasjede 45 srpskih boraca. Tvrdi se da su ti borci ubijeni na prevaru od «muslimanskih snaga» mada je postojao dogovor o njihovom prolazu radi dostave hrane i vode. Borci veterani sastali su se na savjetovanju pod sloganom «Prvi u ratu zadnji u miru» na kojem su donijeli zaključke da se ukinu Tužilaštvo i Sud BiH, vrate nadležnosti RS-a, izvorni Dayton i Vojska RS-a, formira fond pomoći veteranima i demobilisanim borcima i mjesečno vrši isplata boračkih dodataka.

U preizbornoj rubrici pažnja je posvećena planovima NDP-a i upitnosti podrške kandidaturi njenog osnivača Dragana Čavića za gradonačelnika Banja Luke od Saveza za promjena čiji je ta stranka član. Nastavlja se s nastojanjem kompromitacije gradonačelnika Bijeljine Miće Mičića. Navodi se da ga napuštaju i najbliži saradnici, ovaj put iz Kulturnog centra gdje kasne plate a nemaju ni sredstava za redovno funkcionisanje.

VS - Blok od tri izvještaja s ratnim povodom. Obilježavanje formiranja jedinice u Ribniku i ubijenim borcima Vojske RS-a na području Žepe, kako se tvrdi, na prevaru od «muslimanskih snaga». Sudeći po izvještaju boračke veterane u RS zanima politika kao i njihov stats, pa traže povratak na izvorni Dejton, što znači i vraćanje Vojske RS-a, ukidanje Tužilaštva i Suda BiH. Sve to po Dodikovim željama.

⁴³ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60474>, očitavanje 05. 06. 2016.

⁴⁴ <http://vijesti.ba/clanak/312376/biznismen-lukic-ne-znam-ko-je-pucao-u>, očitavanje 05. 06. 2016.

OP - Nastavak priče o problemima unutar Saveza za promjene i kritike gradonačelnika Bijeljine.

UP - Uz ostalo, izostavljen podatak da je ranjeni Lukić član Gradskog odbora SNSD-a Banja Luka.

05. juna 2016.⁴⁵ Početak *Dnevnika* bio je u znaku pobjede srbijanskog tenisera Novaka Đokovića na Roland Garrosu, s efektnim video ilustracijama. Čestitke Đokoviću uputili su predsjednici RS-a Milorad Dodik, Nedjeljka Čubrilović NSRS i entitetske vlade Željka Cvijanović.

Prvi tematski prilog bio je o «prvom srpskom egzodusu Srba sa prostora BiH s područja Broda, Doboja, Dervente i Modriče». 24 godine od tog događaja obilježene su u Brodu i parastosom. Za «stradanje i progon 16.000 Srba» u reportažnom izvještaju se okrivljuju «regularna vojska Republike Hrvatske i paravojne hrvatsko-muslimanske formacije». Navodi se da je, nakon tri mjeseca srpske odbrane, HVO (Hrvatsko vijeće obrane) vladalo na tom području pet mjeseci, organizujući logore u kojima su stradavali Srbi.

Parastos je služen i poginulim borcima povodom obilježavanja 24. godine od formiranja Zvorničke brigade, kako je istaknuto, «najbolje jedinice Drinskog korpusa». U ovom izvještaju, uz ponavljanje da Srbi nisu krivi za rat, iznenađujuća je izjava komandanta Zvorničke brigade Vinka Pandurevića koji je rekao da je «Bosna i Hercegovina suverena, cjelovita i međunarodno priznata, sastavljena od dva entiteta i tri konstitutivna naroda, a da se nadležnosti entiteta ne mogu ukinuti».

U političkom bloku prvo mjesto je dato najavi protesta u Prijedoru povodom prodaje rudnika Ljubija kojeg organizuje, kako je uobičajen izraz u RTRS-u, «takozvani Savez za promjene». Uz stav da svako ima pravo na demokratsko iskazivanje protivljenja, iz SNSD-a i SP-a poručuju da bi organizatori trebali protestovati protiv samih sebe (SDS) jer je u vrijeme njihove vlasti napravljen aranžman koji im smeta.

Socijalistička stranka RS-a proslavila je 23. godine postojanja uz učešće predstavnika partnerskih stranaka (SNSD itd.) i delegacije Socijalističke partije Srbije koju je predvodio predsjednik te stranke Ivica Dačić, inače srbijanski ministar spoljnih poslova. Dačić je našao za shodno da u toj prilici kaže da o utemeljitelju te stranke Slobodanu Miloševiću⁴⁶ ima i više različitih mišljenja, ali da je «njegova najveća zaostavština i najveći uspjeh stvaranje Republike Srpske». U ovoj emisiji zanimljiv je i očekivan tretman sasma kratkog izvoda iz izjave reisu-l-uleme Islamske zajednice BiH ef. Huseina Kazazovića povodom početka mjeseca posta Ramazana. Taj prilogčić je plasiran kao 16-ti po redu, iza spoljnopoličke rubrike.

Uslijedio je prilog o posjeti ruskih turoperatera Skelanima u sreberničkoj opštini - gdje je arheološko nalazište rimskog administrativnog centra i rudarskog središta - kao važnog elementa za razvoj turizma u tom području. Vlasnici turističke agencije bračni par iz Rusije dali su izjavu, a supruga je istakla da je važno se na tom području «sačuvao duh pravoslavlja».

VS – U prvom je planu slavljenje novog Đokovićevog trijumfa uz čestitke entitetskog čelništva. Središnje teme su bile ratne naravi. Prva je o «stradanju i progonu 16.000» Srba

⁴⁵ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id60499>, očitavanje 06. 06. 2016.

⁴⁶ https://sh.wikipedia/wiki/Slobodan_Milošević, očitavanje 06. 06. 2016.

s područja četiri posavske opštine zbog djelovanja «regularne vojske Republike Hrvatske i paravojnih hrvatsko-muslimanskih formacija». Na obilježavanju «najbolje jedinice Drinskog korpusa» u Zvorniku ponavljanje floskule da Srbi nisu krivi za rat.

Na proslavi 23. godišnjice Socijalističke partije RS-a bio je šef istoimene stranke iz Srbije i šef srbijanske diplomatije Dačić, koji je označio Republiku Srpsku kao najveći uspjeh Slobodana Miloševića.

PP – Tek kao 16-ta objavljena kratka vijest s izvodom reisove poruke povodom početka Ramazana.

OP – Uredništvo podržava kritiku opozicije zbog najavljenog protesta u Prijedoru s porukom da, ustvari, protestuju protiv samih sebe. Poistovjećivanje uredništva s tom ocjenom. S druge strane, dat je publicitet proslavi godišnjice osnivanja SP-a, partnerske stranke SNSD-a.

UP - Redakcija redovno (nedemokratski i krajnje neprofesionalno) naziva Savez za promjene takozvanim. To je sa stanovišta demokratije sramotno i krajnje neprofesionalno. Nipodaštavajući je tretman dobrohotnog obraćanja reisa.

06. juna 2016.⁴⁷ *Dnevnik* je počeo informacijom da je Narodna skupština Republike Srpske pripremila odgovor Ustavnom sudu BiH, sa zahtjevom da preispita odluku o tome da je potrebno promijeniti datum Dana RS-a 09. januara⁴⁸. U odgovoru se tvrdi da «ovaj praznik ima sekularni karakter» i da je slučajnost što je istovremen sa vjerskim praznikom. Monitoring emisije od 09. januara 2016.⁴⁹ zorno demantuje «sekularnost» i «slučajnost» što je Dan RS-a istovremeno kad se slavi blagdan Svetog Stefana. Jedan od pravnik koji su radili na odgovoru Ustavnom sudu BiH, Mile Dmičić, obrazložio je zahtjev za preinaku odluke. On tvrdi, uz ostalo, da taj dan nije diskriminirajući, da je dio istorije BiH, da se odluka ne može promijeniti u skladu s Ustavom BiH jer taj ustav nije postojao u vrijeme nastanka RS-a.

Popis je dežurna tema. Ovaj put pod kritikom je Vijeće ministara BiH što nije raspravljalo o informaciji o popisu. Kaže se da je predsjedavajući VM-a Denis Zvizdić rekao da je rasprava o informaciji odložena za naredni termin jer je došla pred samu sjednicu. No, to uopšte nije bitno već je važnija kasnije data Zvizdićeva izjava da Vijeće ministara nema ingerencija u tom slučaju i da je direktor Agencije za statistiku BiH Velimir Jukić postupio u skladu sa zakonom. Iz pritisaka u ovom prilogu treba izdvojiti stav Izvršnog komiteta SNSD-a koji smatra neprihvatljivim i neprimjerenim «pokušaj falsifikovanja popisa» i najavljuje posebnu sjednicu Narodne skupštine RS-a posvećenu toj temi. U ovom bloku data je informacija da će udruženja Srba iz RS-a u Srbiji izvršiti popis «radi istine i lakše pripreme biračkih spiskova». Udruženje je, dakako, podržalo odbijanje popisa u BiH.

Naredni izvještaj posvećen je sugestiji da se sprema nova reforma policije nakon što je, kako se tvrdi, takvo što najavio bh. ministar bezbjednosti Dragan Mektić, poslije izvještaja Stejt departmenta o nedovoljnoj koordinaciji u BiH u borbi protiv terorizma. Uz uzvike političara da

⁴⁷ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=60523>, očitavanje 07. 06. 2016.

⁴⁸ <http://www.byka.com/novost/97433/sluzbeni-glasnik-bih-objavljena-odl>, očitavanje 07. 06. 2016.

⁴⁹ Bilj. 58 u narednom poglavlju.

se radi o preuzimanju nadležnosti entiteta, i ovaj put je na meti Mektić, uprkos tome što on demantuje da se radi o uzurpaciji nadležnosti.

Slijedi još jedna kritika državnih institucija, ovaj put s pravom, zbog nepodizanja optužnice zbog prošlogjulske napada na premijera Srbije Aleksandra Vučića u Potočarima. Mirko Mihaljica, predsjednik odbora za bezbjednost NSRS-a, prozvao je zbog toga bošnjačke političare za koje tvrdi da opstruiraju postupak i Tužilaštvo BiH.

Na dnevnom redu bio je i najavljeni protestni miting u Prijedoru 09. juna zbog nezakonite prodaje rudnika Ljubija, kako tvrdi organizator - «takozvani Savez za promjene». U središtu su riječi gradonačelnika Prijedora i predsjednika Demokratskog narodnog saveza Marka Pavića da se radi o zloupotrebi građana, koji u anketi imaju podijeljena mišljenja. Tu su i optužbe ministra industrije, rudarstva i energetike Petra Đokića bivših vlasti (SDS-a) za grijeh u Prijedoru u vrijeme njihove vlasti.

Ponovo je kritikovano Vijeće ministara BiH, ovaj put što nije izdvojilo sredstva za otkopavanje Radače kod Mostara i drugih grobnica za koje se sumnja da kriju tijela ubijenih Srba. Slijedi izvještaj o početku suđenja pripadnicima, kako je navedeno, «takozvane Armije BiH» u Sudu BiH. Uz to je išla napomena da je to tek druga podignuta optužnica «za likvidaciju više od 3.200 podrinskih Srba», kako tvrdi voditeljica. Reporterka posebno akcentira prisustvo čitanju optužnice «Orića i oričevaca» i izražav sumnju u pošteno suđenje.

Data je informacija o krivičnim prijavama protiv dvojice Bilećana koji su rafalima slavili pobjedu Novaka Đokovića na Roland Garrosu. U prilogu koji je sasma zgodno došao za kompromitaciju Saveza za promjene, razotkriva se prevara savjetnika člana Predsjedništva BiH Velimira Sakana koji je uzimao naknade za odvojen život a ne miče se iz Banja Luke gdje živi i radi. Pri tome se, u međuvremenu, prijavio s boravkom u Doboj jer ima tamo neke planove.

VS – Nastavljeno je oponiranje bh. državnim organima, ovaj put najavom zahtjeva iz NSRS-a da se preispita odluka o Danu Republike Srpske u Ustavnom sudu BiH. To je praćeno i neubjedljivim tvrdjenjem da je taj praznik slučajno zajedno sa vjerskim blagdanom. Jer je ovogodišnja proslava 09. januara to jasno demantovala (o tome u sljedećem poglavlju *Indikativni datumi*), tačnije dokazala spregu političkog i vjerskog. Nastavljen je pritisak na bh. vlasti zbog popisa. Vijeće ministara BiH je prozvano i zbog neobezbjeđenja sredstava za otkopavanje grobnica u kojima se pretpostavlja da su Srbi. Iz nekog razloga ponovo je aktivirana informacija o ataku na Vučića u Potočarima. Izvještaj o početku suđenja pripadnicima Armije BiH zbog zločina nad Srbima popraćen je skepsom i ponovljenom tvrdnjom (bez prateće argumentacije) o likvidaciji više od 3.200 podrinskih Srba. Iz predhodnih izvještaja vidno je da su tu uračunati i borci i civili kako bi se broj približio bošnjačkim žrtvama na srebreničkom području.

OP - Prevara savjetnika Ivanića Salkana dobro došla za sramoćenje opozicije. Opetovano prozivanja Mektića zbog navodnog nastojanja da se izvede nova etapa reforme policije.

UP – Po svemu sudeći, redakcija svjesno ne razlučuje poginule borce i ubijene civile.

2.2. Indikativni datumi

07. januar 2016.⁵⁰ Gotovo cijeli *Dnevnik* bio je posvećen Božiću (25'43" od 28'53"). Voditeljica (Aida Halilović) počela je emisiju sa «Mir Božiji, Hristos se rodi». Plasirane su reportaže, izvještaji i informacije o obilježavanju blagdana, prije svega u crkvama u gradovima Republike Srpske, Sarajevu, Na «Kosovu i Metohiji» (Republika Srbija ne priznaje Republiku Kosovo, pa se i u Srbiji i u Republici Srpskoj koristi naziv Kosovo i Metohija - kao srpska, odnosno srbijanska pokrajina i dio države Srbije), Hrvatskoj, Rusiji, Siriji (ruska vazduhoplovna baza i jeremenska crkva), Vitlehemu, Egiptu.

Političke poruke poslone su iz Srbije i to povodom Dana RS-a, osporenog pred Ustavnim sudom BiH⁵¹, premijera Aleksandra Vučića, predsjednika Tomislava Nikolića i patrijarha Srpske pravoslavne crkve Ireneja. Vučić kaže da poštuje BiH (ali ne poštuje odluku Ustavnog suda BiH), a da RS ima pravo na 09. januar. To kaže i Nikolić. Irinej proučuje da je «Republika legitimna i legalna i da je običaj da država ima svoj dan», Dakle, za patrijarha SPC-e RS je država⁵².

VS – Očita je politička eksploatacija Božića uz medijsku podršku. Predsjednik i premijer Srbije i patrijarh SPC-a Irenej zloupotrijebili su vjerski praznik da pošalju poruku podrške Danu RS-a, uprkos tomu što je Ustavni sud BiH donio neopozivu i obavezujuću odluku o nužnosti promjene datuma entitetskog praznika. Još jednom iskazana velikosrpska solidarnost kojom se omalovažava država BiH.

PP – Cijela emisija u (pan)pravoslavnom tonu.

RF – Ponavalja se važnost pravoslavnog slavlja u vazduhoplovnoj bazi Rusije u Siriji.

UP – Voditeljsko poistovjećivanje s vjerskim praznikom. Svega tri minuta za druge događaje.

09. januar 2016.⁵³ Gotovo cijela emisija (33'30" od 35'52) bila je posvećana Danu Republike Srpske⁵⁴ iako je sam datum kao praznik osporio Ustavnog suda BiH. Uz voditeljski pozdrav: «Sretan vam Dan Republike Srpske» išla je himna tog entiteta uz snimke krsta i zastave. Voditelj kaže da su Dan RS-a i krsna slava arhijerijskog đakona Svetog Stefana obilježeni svečano, dostojanstveno i ponosno. Uslijedila je najava reportažnog izvještaja sa svečane akademije «Zavjet slobodi za vječitu Srpsku», sa naznakom da je prisustvovala gotovo cijela vlada Srbije predvođena premijerom Aleksandrom Vučićem.

Predsjednik RS-a Milorad Dodik je poručio da će 09. januar ostati Dan Republike Srpske i da «ne pokušavaju da Ustavnim sudom demontiraju Republiku Srpsku». Vučić je rekao da RS ne može biti ukinuta dekretom jer dekretom nije ni nastala već voljom naroda, naglasivši da Srbija neće dozvoliti da RS bude sama i dodao: «To što volimo Republiku Srpsku ne znači da mrzimo Bosnu i Hercegovinu». Član Predsjedništva BiH iz RS-a Mladen Ivanić je na istoj liniji: «dok su

⁵⁰ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=55849>, očitavanje 15. 07. 2016.

⁵¹ Bilj. 8

⁵² Bilj. 5.

⁵³ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=55905>, očitavanje 15. 07. 2016.

⁵⁴ Bilj. 53.

Srbi ovdje i dok oni postoje slaviće se 09. januar». Matija Bećković je u dilemi kazujući da se ne zna ko je koga izabrao – Sveti Stefan Republiku Srpsku ili Republika Srpska svetog Stefana.

Potom dolazi izvještaj sa prijema u Palati Republike koji je priredio Dodik. Goste su dočekali brojni građani sa aplauzima i zastavama RS-a, posebno bučno pozdravljajući delegaciju Srbije na čelu s Vučićem. U anketi građani podržavaju 09. januar kao Dan Republike, a izdvaja se izjava mlađeg čovjeka sa sinom u naručju koji kaže: «Akobogda, jednog dana pod jednom kapom, jedan grb, jedna himna, jedna zastava, do konačnog ujedinjenja, uinat onima kojima to smeta». Misli se, dakako, na ujedinje Republike Srpske sa Republikom Srbijom.

Naredni prilog posvećen je svečanoj liturgiji u banjalučkoj crkvi Svetog spasitelja koju je predvodio patrijarh Srpske pravoslavne crkve Irenej, uz saučestvovanje, među ostalim, i episkopa Zahumsko-neretvanskog Gligorija. Irenej je govorio o vječnoj Republici Srpskoj jer je nastala «na krvi i kostima svetih mučenika i zato je neprolazna i utemeljena na pravdi božijoj i istini božijoj». Irenej je naglasio da je Dan Republike Srpske dan cijelog srpskog naroda. Uslijedio je opet insert sa zastavom RS-a i krstom i povratak na prijem. Dodik je u toj prilici istakao da je RS nastala iz ljubavi prema slobodi. Ponesena premijerka RS-a Željka Cvijanović kaže da Dan RS-a uvijek treba obilježavati ovako, misleći na učešće i podršku građana. Predsjednik boračke organizacije RS-a Milomir Savčić ukazao je na zasluge boraca na uspostavi RS-a. Potpredsjednik RS-a, Hrvat Josip Jerković izjavio je da je Dan RS-a praznik svih građana koji ovdje žive i da ih treba sve pozvati. Ministar pravde Srbije Nikola Selaković podsjeća da je RS nastala prije «nesrećnog građanskog rata»⁵⁵. Sanda Rašković Ivić (DSS) konstastuje da je «Republika Srpska najveće postignuće Srbije i srpskog naroda (pa se korigovala - bolje je reći srpskog naroda) nakon epopeje Prvog svjetskog rata». Jedini prisutni diplomata, ambasador Rusije Petar Ivancov kazao je da mu je veliko zadovoljstvo što prisustvuje Danu RS-a. Režiser Radoš Bajić poručuje da RS ima mnogo veći značaj nego kao administrativna jedinica. Uslijedio je kolažni izvještaj iz gradova u RS-u sa slavljeničkim kolonama automobila i zastavama i odavanjem pošte poginulim borcima. Javljujući se iz Istočnog Sarajeva i najavljujući koncert «velikog pritelja Srpske Miroslava Ilića» i reporter je mahao zastavicom RS-a. U nastavku prazničkog bloka data je rečenica iz apela američke ambasade u BiH da RS izmjeni datum praznika u skladu s odlukom Ustavnog suda BiH i reakcija Dodika. Predsjednik RS-a to odlučno odbija, optužujući ambasadorku da se neprincipijelno ponaša. Nije objašnjeno o kakvoj je neprincipijelnosti riječ. U završnici su date kraće storije o poginulom 15-godišnjem, najmlađem borcu VRS-e i teškom ranjeniku. Potom dolazi slavljenička podrška iz Novog Sada u organizaciji nacionalističkih organizacija - Demokratske stranke Srbije i Srpskog pokreta Dveri. Zatim informacija o prezanom stupu sa zastavom prema Trebinju i premazonom tablom iz pravca Sarajeva prema Palama. Slavljenički blok zaokružuju informacije o medijskim odjecima proslave u regiji.

VS – Emisija je u potpunosti u znaku proslave Dana Republike koji je Ustavni sud BiH okvalifikovao neustavnim. Bilo je to demonstrativno slavlje kojeg su obilježili demonstriranje velikosrpskog jedinstva, podrške tomu vlade Srbije s premijerom na čelu, pravoslavno ogrtanje svjetovnog praznika s porukom patrijarha SPC o neprolaznosti Republike Srpske – «utemeljenoj na krvi i kostima mučenika, na pravdi božijoj i istini božijoj». Govorilo se i o «nesrećnom građanskom ratu», RS-u kao najvećem postignuću

⁵⁵ https://hr.wikipedia.org/wiki/Rat_u_Bosni_i_Hercegovini, očitavanje 16. 07. 2016.

Srbije i srpskog naroda, i akobogda ujedinjenju Srbije i «Srpske». Dodik je odbio sugestiju američke ambasadorke da RS izmjeni datum praznika u skladu s odlukom Ustavnog suda BiH. Ovim su se udruženo Beograd i Banja Luka usprotivili konačnoj i obavezujućoj odluci najviše sudske instance u BiH i, faktički, ismijavali autoritet bh. države.

MD - Logično, predsjednik RS-a bio je središnja ličnost praznovanja ustavno osporenog 09. januara.

RF – Ruski ambasador Ivancov bio je jedini diplomata na proslavi Dana RS-a, ne računajući delegaciju Srbije.

PP – Praznik je protekao u preplitanju pravoslavlja i dana Svetog Stefana, entitetskog praznovanja i politike.

UP – Samo dva i po minuta za sve drugo osim Dana Republike Srpske.

01. marta 2016.⁵⁶ U generalnoj najavi *Dnevnika* voditelj ocjenjuje da je «takozvani Dan nezavisnosti» (riječ je o 01. martu/ožujku Danu nezavisnosti Bosne i Hercegovine)⁵⁷ historijska i politička podvala. Kasnije će se ispostaviti da su to riječi predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika. Uslijedio je ekstenzivan izvještaj sa sjednice Narodne skupštine Republike Srpske koja je, u suštini, predstavljala političko suđenje Tužilaštvu i Sudu BiH. NSRS je već ranije donijela zaključke o pravosudnim organima BiH i najavila referendum o toj temi.⁵⁸

Potom su se voditelji vratili na temu Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine. Uslijedile su ocjene novinara i sagovornika da to nije datum koji obilježavaju Srbi («praznik slave Bošnjaci, Hrvati tamo gdje moraju, a Srbi nikako»), navode da je na taj dan ubijen srpski svat u Sarajevu i paljena zastava Srpske pravoslavne crkve⁵⁹, da je prije toga Alija Izetbegović odbio prijedlog o podjeli BiH na tri nacionalne cjeline⁶⁰, da su dva naroda vezivala zastava (tada Muslimani i Hrvati), da je odluka na referendumu donesena od dva naroda protiv trećeg⁶¹ i to na sumnjiv način (Momčilo Krajišnik), da je zbog toga došlo do rata, da su Srbi branili i odbranili Republiku Srpsku. Istrgnut je iz izjave Mire Lazovića (bio predsjednik Skupštine Republike Bosne i Hercegovine od 1992. do 1996. godine) dio koji je odogovarao konceptu priloga – da su protiv 1. marta Dana nezavisnosti oni koji su bili protiv i tada. Za Lazovića novinarka kaže da naivne pokušava uvjeriti u mogućnost zajedničkog života. Data je i informacija da je uskraćeno pravo na rad nekim službenicima Centralne banke BiH jer im je portir saopštio da je praznik. Uslijedio

⁵⁶ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=57517>, očitavanje 20. 07. 2016.

⁵⁷ https://bs.wikipedia.org/wiki/Dan_nezavisnosti_Bosne_i_Hercegovin, očitavanje 20. 07. 2016.

⁵⁸ Treba napomenuti da su Zakon o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine usvojeni u Parlamentarnoj skupštini BiH u decembru 2008. godine, nakon što ih je uspostavio visoki predstavnik svojom odlukom. Ti zakoni ne bi mogli biti usvojeni da nije bilo glasova iz Republike Srpske u Predstavničkom domu i Domu naroda državnog parlamenta. Tada je SNSD bio dio koalicije na nivou BiH. http://www.slobodnaevropa.org/a/republika_srpska_ce_odrzati_refrend.; http://www.tuzilastvobih.gov.ba/files/docs/Zakon_o_Tuzilastvu_BiH-precisceni; [http://www.tuzilastvobih.gov.ba/files/docs/Zakon_o_Sudu_BiH-precisceni_tekst\(1\).pdf](http://www.tuzilastvobih.gov.ba/files/docs/Zakon_o_Sudu_BiH-precisceni_tekst(1).pdf), očitavanje 20. 07. 2016.

⁵⁹ https://sh.wikipedia.org/wiki/Ubistvo_srpskog_svata_u_Sarajevu; <http://www.slobodnaevropa.org/a/672397.htm>, očitavanje 20. 07. 2016.

⁶⁰ <https://www.bhdani.ba/portal/arhiva-67-281/215/t21511.shtm>, očitavanje 20. 07. 2016.

⁶¹ Bilj. 62.

je demanti iz CBBiH da je mogao raditi ko je htio što je, takođe, nepoštivanje Zakona o praznicima BiH⁶².

Kao i obično, ključne ocjene pripadaju Dodiku u insertu iz intervjua sa Miroslavom Lazanskim iz njegove emisije na TVRS. Dodik kaže da je 01. mart Dan nezavisnosti takav praznik da se ne može ni čestitati, da je referendum o nezavisnosti bio uperen protiv RS-a, da govori da «ova zemlja nije moguća» (misli se, dakako, na državu Bosnu i Hercegovinu)», da «postoje oni koji žele nametnuti jednu istinu i mi koji se protivimo».

VS – Obilježavanje Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine u *Dnevniku* se tumači kao neprijateljstvo prema Republici Srpskoj i tamošnjim Srbima. Najdemokratskiji čin u historiji BiH, referendum o nezavisnosti, kojim je bh. država stekla međunarodno priznanje, kvalifikuje se kao «historijska i politička podvala», uz vrijeđanje svih građana koji su izrazili svoju glasačku volju. Tvrdi se da su dva naroda glasala protiv trećeg, a ne govori se o tome da je predhodno održan plebiscit na prostoru vlasti SDS-a i pod vojnom kontrolom otuđene JNA, na kojem su pripadnici jednog naroda htjeli da odluče o sudbini druga dva, svih građana BiH i o njenoj sudbini. Ne spominje se da gotovo dvotrećinski procenat upisanih glasača za nezavisnu BiH nije bio moguć bez učešća i Srba van kontrole SDS-a. Za blaćenje Dana nezavisnosti BiH dobro je došlo podsjećanje na užasnu činjenicu da je tada ubijen srpski svat na Bašćaršji a da nikad krivci nisu procesuirani i kažnjeni. Institucije RS-a se obrušavaju na državne pravosudne organe, mada su zakoni o Tužilaštvu i Sudu BiH doneseni uz glasove iz tog entiteta.

MD – Predsjednik je dao intonaciju odnosu prema Danu nezavisnosti BiH, nazvavši ga «istorijskom i političkom podvalom».

UP – Ovakav tretman 01. marta je potvrda uređivačkog stava koji negira bh. državu, njenu historijsku, demokratsku i međunarodnu osnovanost. Voditelji i novinari često uzimaju Dodikove riječi za svoje najave i ocjene, ne navodeći ko im je autor. Riječ je o poistovjećivanju s predsjednikom i nepoštivanju osnovnih postulata zanata.

27. mart 2016.⁶³ Katolički Uskrs pomenut je u pretposljednoj rečenici generalne najave, a nešto veća pažnja od 2 minuta i 45 sekundi posvećena mu je iza 19. minute *Dnevnika*. Sadržaj je obuhvatio obraćanje Pape, svečanost u Vitlehemu, mise u banjalučkoj i prijedorskoj katoličkoj crkvi (s kratkom izjavom župnika), te izjave građana o Uskrsu i hrani koja se sprema na taj dan.

VS – Riječ je o demonstraciji sile nad manjinskom etničko-religijskom grupacijom koja je jednakopravna po ustavima BiH i RS-a, ali, praktično, krajnje marginalizirana.

PP – Odnos prema katoličkom Uskrsu i pravoslavnom Vaskrsu govori o panpravoslavnom trijumfalizmu u RS-a nad drugim vjerskim grupama.

UP – Ogromna nesrazmjera u tretmanu vjerskih praznika govori o diskriminatorskoj politici uredništva RTRS-a.

⁶² http://fmrsp-gov.ba/s/index.php?option=com_content&task=view&id=8, očitavanje 20. 07. 2016.

⁶³ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=57517>, očitavanje 21. 07. 2016.

01. maja 2016.⁶⁴ Pravoslavni Uskrs (Vaskrs) dobio je udarno mjesto u emisiji u trajanju od 15 minuta 42 sekunde. U vrhu je obraćanje patrijarha Srpske pravoslavne crkve Irineja koji je govorio o važnosti porodice i o ljubavi prema ljudima, s porukom «volimo i neprijatelje». Izvješćeno je o dolasku blagodetnog ognja iz Beograda (krenuo iz Jerusalema) drugi put u Banju Luku i druge eparhije, Vaskrsu u Federaciji BiH, čestitkama predsjednika RS-a Milorada Dodika i entitetske skupštine Nedjeljka Čubrilovića, te vaskršnjoj tucijadi (jaja). Posebna pažnja data je prisustvu Dodika i srbijanskog premijera Aleksandra Vučića vaskršnjem doručku na Banjici kod Beograda s pripadnicima Oružanih snaga Srbije. Dodik je govorio o važnosti ekonomskog jačanja i razvoja Srbije, naglasivši da je jaka Srbija garant stabilnosti RS-a. Vučić se zahvalio Dodiku na posjeti i čestitao Vaskrs nabrajajući gradove u RS-u. Dodik je ukazao i na značaj školovanja kadrova iz srpskog dijela Oružanih snaga BiH u Srbiji. Vučić je akcentirao sposobnost srbijanske vojske i u borbi protiv terorizma.

Kraći izvještaj posvećen je boravku ministra rada, zapošljavanja, za boračka pitanja i socijalnu zaštitu Aleksandra Vulina u manastiru na Kosovu (i Metohiji, kako dodaju u Srbiji i RS-u), pa je uslijedila zbirna informacija o proslavi Vaskrsa u svijetu. Izdvojeno je prisustvo središnjem slavlju u moskovskoj crkvi ruskog predsjednika Vladimira Putina i premijera Dmitri Medvedeva, gdje je svečanost predvodio patrijarh moskovski i sve Rusije Kiril. Data je i videoinformacija o proslavi u ruskoj vazduhoplovnoj bazi u Siriji, gdje su se «prvi put čula pravoslavna zvona» u improvizovanom hramu. Kratko je izvješćeno i o Vaskrsu u Jeruslimu i Grčkoj.

VS – Velikosrpsku dimenziju Vaskrsa demonstrirali su Vučić i Dodik učešćem u vaskršnjem doručku u vojnoj bazi Batajnica.

MD – Predsjednik RS-a prva ličnost udarnog priloga.

PP – U više od 15 minuta posvećenih Vaskrsu u odnosu prema blagdanima drugih vjerskih zajednica svjedoči o tome da se pravoslavlje smatra službenom religijom. Previše je prostora dato proslavi Vaskrsa diljem pravoslavnog svijeta, nego ranije drugim vjerskim praznicima u RS-u. Uz vaskršnje slavlje u Moskvi opet je izvješćeno o praznovanju u vazduhoplovnoj bazi u Siriji «gdje su se prvi put čula pravoslavna zvona».

RF – Ruska baza u Siriji postala referentna tačka za izvještavanje povodom pravoslavnih blagdana.

UP – Uređivačka politika u službi jedne religije i jedne politike.

05. jula 2016.⁶⁵ Za Ramazanski Bajrama nije bilo mjesta u generalnoj najavi emisije. Prilog o Ramazanu dat je iza spoljnopolitičke rubrike u 24. minuti emisije. U 1. minut u 1,22' data je informacija o klanjanju namaza u banjalučkoj Ferhadiji i reportažica iz doma Pašalića u Prijedoru gdje su bajramskom slavlju prisustvovala komšije Srbi.

PP – Sve je kazano u podacima da je o Ramazanskom Bajramu izvješćeno u 24. minuti emisije u cijelih minut i dvadeset dvije sekunde.

UP – Ponižavajući tretman muslimana u RS-u na TVRS-a.

⁶⁴ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=59445>), očitavanje 22. 07. 2016.

⁶⁵ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61474>, očitavanje 06. 07. 2016.

09. jula 2016.⁶⁶ Središnja tema emisije je bila pomen na groblju u Bratuncu u sklopu obilježavanja godišnjice stradanja 69 srpskih vojnika i civila 1992. Pri tom je navedeno da je «oko 3.500» Srba ubijeno u podrinjskom kraju, da je 5.400 porodica ostalo bez kuća a 800 djece bez jednog ili oba roditelja. Osnovne poruke sagovornika (rodbina žrtava i predstavnici udruženja boraca i porodica stradalih u ratu) da su srpske žrtve «tragedija cijelog čovječanstva», da se ne kažu javaju zločini nad Srbima, uz prozivanje Tužilaštva i Suda BiH i akcentiranje odgovornosti Nasera Orića («suđen pa oslobođen, a sada mu se ponovo sudi»), komandanta Armije BiH u tom području. Naglašeno da su napadi vršeni na pravoslavne praznike s ciljem da zatru Srbi te regije i uništi jedan narod. Potom novinar navodi broj od 3267 ubijenih Srba (a ne kao voditeljskih «oko 3.500 hiljade»). Predsjednik Milorad Dodik je izjavio «da niko ne opravdava ogroman zločin koji se desio u Srebrenici», ali da «međunarodna zajednica favorizuje samo taj zločin», da niko od međunarodnih predstavnika nije tu u Bratuncu, te da je «međunarodna zajednica glavni rušilac BiH». U kritici mu se pridružio srbijanski ministar Aleksandar Vulin navodeći da nije dobro da «samo Srbi plaću za srpskim žrtvama» i da nema pomirenja dok svi ne priznaju svoje zločine.

Usljedila je reportaža iz Sarajeva o postavljanju, kako je rečeno, «monstruozne instalacije» u središtu grada od udruženja Antidejton. Radi se o postavci koja simbolizuje Republiku Srpsku kao grobnicu (stavljani su i tabla kakva stoji na ulascima u RS – Dobrodošli u Republiku Srpsku i Welcome to Republika Srpska, i zastava Republike Bosne i Hercegovine koju voditelji nazivaju ratnom). Kao organizator ovog performansa naveden je čelnik udruženja Antidejton Nihad Alečković i pripisana mu je inicijativa napada na premijera Srbije Aleksandra Vučića prilikom prošlogodišnje posjete Srebrenici. Objavljena je i njegova nemušta izjava s novinarskim pitanjem zašto se ne obilježava stradanje Srba i njegovim mucajućim odgovorom: «Zašto bi se ja tim bavio». Nekoliko izjava građana sugerisale su da se ne slažu s instalacijom pred robnom kućom. Novinarka je kritikovala vlasti što su dozvile instalaciju i policiju koje, navodno, nije bilo u blizini. Povodom instalacije citirana su saopštenja sa žestokim reagovanjima predsjednika Narodne skupštine Republike Srpske Nedjeljka Čubrilovića, a i udruženja porodica poginulih boraca RS-a. Suštinske poruke su saglasne sa već navedenim ocjenama u *Dnevniku*.

Slijedila je po ko zna koji put ponovljena tvrdnja Dodika da je BiH neodrživa, jer državna vlast radi protiv RS-a. Kao primjer navedena je adaptacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom⁶⁷. To je ustvari bio uvod za kasniju Dodikovu poruku da bi to prilagođavanje moglo biti prihvaćeno ako se namiri šteta poljoprivrednim proizvođačima i prerađivačima. To je ponudila kao mogućnost njemačka kancelarka Angela Merkel i uputila ministra poljoprivrede i prehrane Christiana Schmidta u BiH gdje 13. jula treba da se sastane i sa predsjednikom RS-a. Dodik je likujući ocijenio kao se olako prihvataju rješenja na nivou BiH. To je indirektna kritika Saveza za promjene koji je u vladajućoj koaliciji na razini države i opozicija u RS-u. Premijerka Željka Cvijanović ocijenila je ponudu Njemačke pozitivnom.

Ponovo se oglašio Dodik kritikujući uslovljavanje dobijanja kredita od MMF-a prihvatanjem adaptacije SSP-a (predsedavajući Vijeća ministara BiH Denis Zvizdić i premijer Federacije BiH Fadil Novalić odbili su da potpišu pismo MMF-u dok se ne usvoji adaptirani SSP), tvrdeći da zbog toga neće biti problema za RS. Ponovio je opet omiljenu tezu da i to pokazuje kako je moguć opstanak BiH samo ako se vrati «izvornom Dejtonu vraćanjem nadležnosti RS-a.»

⁶⁶ <http://www.rtrs.tv/av/php?id=61586>, očitavanje 10. 07. 2016.

⁶⁷ <http://www.slobodnaevropa.org/a/uoci-podnosenja-aplikacije-bih-sta-je-e>, očitavanje 10. 07. 2016.

(odluke visokog predstavnika o širenju nadležnosti države mogu se naći na portalu OHR-a)⁶⁸. Nastavljajući medijsko ratovanje s državnim institucijama, Dodik najavljuje održavanje referenduma o Danu RS-a 09. januara sedmicu prije lokalnih izbora.

Naredni izvještaji ticali su se upravo lokalnih izbora vlasti u Bijeljini i Doboju gdje se nadmeću gradonačelnici iz SDS-a, a SNSD s partnerima ima moć u tamošnjim skupštinama. Dobojski gradonačelnik Obren Petrović prozvan je da je stavio svoje ime na spomenik srpskim žrtvama logora 1915-1917, koji je izgrađen sredstvima lokalnog budžeta. U prilogu iz Bijeljine žaluje se što su odlukom Okružnog suda vraćeni na funkcije zamjenik i potpredsjednik skupštine koje je razriješila skupštinska većina predvođena SNSD-om. Iz ove emisije treba izdvojiti izvještaj o naučnom skupu u Andrićgradu o knjigama posvećenim holokaustu, Jasenovcu i logoru za Srbe u Norveškoj u Drugom svjetskom ratu i informaciju o potpisivanju sporazuma RTRS-a i Kobrafilma iz Beograda Dragana Bjelogrića o koprodukciji serije «Senke Balkana».

VS – Dva dana uoči obilježavanja genocida nad Bošnjacima u Potočarima u vrh emisije išao je pomen 69-orici vojnika na bratunačkom groblju. Ponavlja se tim povodom tvrdnja o masovnom stradavanju Srba od Armije BiH (opet se upire prstom na Orića), govori se o 3.267 ubijenih Srba (ili «oko 3.500») i djecu koja su ostala bez roditelja. Prozvani su nanovo pravosudni organi na nivou BiH što ne kažnjavaju te zločine. Neizbježni Dodik, uz pomoć Vulina ponavlja tezu o «favorizovanju» srebreničkog genocida (Dodikova formulacija je «ogroman zločin») od strane «međunarodne zajednice». Reportaža povodom «monstruoze instalacije» u centru Sarajeva koja RS predstavlja kao grobnicu u službi je ilustrovanja odnosa prema «Srpskoj» i Srbima u glavnom gradu BiH. Još jednom se oglasio u emisiji Dodik, opetujući tvrdnju o neodrživoj BiH jer vlast radi protiv RS-a. Uzeo je za primjer adaptirani SPP i odgađanje pisma za MMF, koji će uskoro prihvatiti. U kulturi je centralna tema bila uvezivanje RTRS-a i privatnog Kobrafilma iz Beograda.

MD – Ovaj put tri pojavljivanja Dodika u emisiji.

OP – Izvršen je novi predizborni pritisak na gradonačelnike Doboja i Bijeljine.

UP – Ne navodi se izvor informacija o stradalim Srbima u Podrinju i koliko je od toga civila a koliko vojnika.

10. jula 2016.⁶⁹ *Dnevnik* počinje dramatičnim ukazivanjem voditeljice da «još nije uklonjena skandalozna instalacija u Sarajevu», uz citiranje Dodika da je i to dokaz da je BiH neodrživa. U prilogu se naglašava da povodom instalacije nije bilo reagovanja drugdje u BiH niti od međunarodne zajednice. Slijede poruke da se time direktno radi na raspadu BiH i satanizaciji svih Srba. Dodik u saopštenju ocjenjuje da je riječ «o zločinu u kontinuitetu nad Srbima koji ne prestaje ni 20. godina nakon rata» i optužuje međunarodnu zajednicu kao saučesnika u tome. Kao mjeru suživota u BiH, Dodik navodi statistički podatak da je u Federaciji BiH samo 2,5 % Srba. Ministar RS-a za rad i boračko-invalidska pitanja Milenko Savanović optužuje Bošnjake da nisu htjeli da se bore za očuvanje Jugoslavije pa su se okrenuli i protiv nje i sada i ovim postupcima protiv BiH. Vojin Glišić (BORS) optužio je i ovim povodom da Zapad podržava

⁶⁸ <http://www.ohr.int/?cat=320>, očitavanje 10. 07. 2016.

⁶⁹ <http://www.rtrs.tv/av/php?id=61630>, očitavanje 11. 07. 2016.

«muslimane i mudžahedine», ilustrirajući to navodima o stradanjima i brojnim logorima za Srbe i o genocidu nad njima. Oglasio se nanovo i predsjednik udruženja logoraša RS-a Branislav Dukić, a objavljen je i izvod iz saopštenja udruženja djece poginulih boraca. Bošnjake se optužuje da žele ekskluzivno pravo na BiH i njenu unitarizaciju i traži se odgovornost za postavljanje instalacije.

Uslijedio je kraći izvještaj o komemorativnoj sjednici Opštinskog vijeća u Srebrenici posvećenoj, kako je navedeno, svim žrtvama jednako. To je bio šlagvort za tematizaciju napada na srbijanskog premijera Aleksandra Vučića u Srebrenici prošlog 11. jula. Novinarka ukazuje na, uistinu, sramotnu činjenicu da još nije podignuta optužnica protiv napadača u Tužilaštvu BiH. Dat je po ko zna koji put snimak napada na srbijanskog premijera. Iz studija insistiraju tvrdnjom da postupak nije pokrenut uprkos tome što je MUP RS-a još 01. aprila ove godine proslijedio dokaze o dva poznata i četiri nepoznata činioca. Novinarka navodi da je ta informacija proslijeđena specijalnom tužilaštvu RS-a koje je u međuvremenu ukinuto, pa je predmet predat posebnom odjeljenju Tužilaštva RS-a. Nismo saznali od novinarke da li se tamo šta dalje radilo. Kritиковано je samo Tužilaštvo BiH.

Uslijedilo je telefonsko reagovanje Dušanke Majkić, predsjedavajuće zajedničke komisije za bezbjednost BiH. Majkić je ocijenila da je riječ o neprocesuiranju teškog krivičnog djela i udaru na pomirenje u BiH, uz tvrdnju da je «jednom narodu dato pravo da napada premijera jedne države». Slijedi snimak ponavljane izjave Vučića da je napad dobro pripreman i organizovan. Voditelj smatra odgovornim za napad koordinaciono tijelo policijskih organa BiH, uz navod da je iz Srbije upozoreno o pripremi grupe iz Novog Pazara da dođe u Potočare i da napravi incident. Ostaje nejasno zašto ta grupa nije zadržana od organa Srbije, BiH i RS-a. Kako odgovorni za napad na Vučića navedeni su i Naser Orić i antidejtonsko udruženje. Uslijedila je kritika Čamila Durakovića⁷⁰ što je proglasio nepoželjnim ovogodišnji dolazak delegacije Srbije s Vučićem na čelu, mada je tamošnja vlada donirala 5 miliona srebreničkim vlastima. Ono što nikako nije na mjestu jeste to što se dozvolilo jednom opštinskom načelniku da vodi spoljnu politiku zemlje.

Ratno-sudske priče u *Dnevniku* TVRS-a ne prestaju. U bloku o svjedočenjima o ratnim zločinama nad Srbima pred Sudom BiH iznesene su teške optužbe. Spominje se otkrivanje identiteta svjedoka, prijetnje njima i njihovim porodicama, nezaštićenosti svjedoka nakon što napuste sudnicu kao i o kasnom pozivanju na svjedočenje da pozvani ne može stići na zakazani termin, o pritiscima na svjedoke od optuženih, njihovih zastupnika, od policije pa čak i od tužilaca. Da bi potkrijepila tvrdnje, novinarka je objavila izjave žrtve logora Čelebić (s leđa i izmjenjenim glasom), advokata koji svjedoči o psihičkom uništenju njegove klijentice prijetnjama, Ibrana Mustafića kao svjedoka optužbe u tekućem suđenju Naseru Oriću koji je odlukom sudije poslan na psihijatarski vještačenje zbog ponašanja u sudnici, Slavka Jovičića Slavuja, logoraša sasma načetog zdravlja i Jasminke Džumhur, obudsmena, koja je potvrdila da bh. zakonodavstvo ne štiti dovoljno svjedoke o čemu se redovno obavještava i OUN.

Naredni izvještaj seže dalje u prošlost - obilježavanje 141. godine od Nevesinjske puške, uz služenje pomena, ustanka koji je predstavljen kao ključan za dizanje na bunu Srba na drugim prostorima i pad Otomanskog carstva. I ovdje je bio Savanović a osnovna poruka skupa: «Srbi su

⁷⁰ <http://rs.n1info.com/a17915/svet/Region/Durakovic-Drzavni-vrh-Srbije>, očitavanje 11. 07. 2016.

uvijek branili svoju slobodu, pravdu, državu i vjeru». Reporterka se poistovjećuje s tim kazavši da «svi moramo biti jedinstveni u odbrani tih vrijednosti».

Za kraj monitoringa ovog *Dnevnika*, Bijeljina – omiljena destinacija gdje predizborni boj vojuju SDS i SNSD sa koalicionim partnerima. Akcenat je na podatku da je trećina odbornika promijenila stranačke boje, da je posebno oštećen SDS, a u prednosti SNSD koji hoće da okonča 25. godina vlasti esdeesovaca.

VS – Dan uoči obilježavanja srebreničkog genocida, instalacija o RS-u kao grobnici dobro je došla da se skrene pažnja sa sutrašnjeg događaja. Prozvine su vlasti u Sarajevu i međunarodna zajednica što ne reaguju. Dodik lansira besmilenu tvrdnju da ta instalacija i nereagovanje svjedoče o 20 godina zločina nad Srbima u kontinuitetu. Plasirana je i tvrdnja da Zapad podržava «muslimane i mudžahedine», a Bošnjake opet optužuje za tobožnju težnju za unitarizacijom. Sa komemorativne sjednice u Srebrenici izdvojena je poruka da je skup posvećen svim žrtvama jednako. I onda nanovo snimak napada na Vučića prošlog 11. jula, povodom koje Majkić kaže da je jednom narodu dato pravo da napada premijera Srbije.

MD – Dodikove riječi i ovaj put dale su ton emisiji.

OP – Novi pritisak na opoziciju u Bijeljini.

UP – Teške optužbe o svakovrsnim pritiscima i prijetnjama svjedocima pred Sudom BiH iznesene su bez uvjerljive argumentacije i predočavanja reakcija državnih pravosudnih organa. Ostalo je i nejasno da li je uredništvo tražilo stav OHR-a i vlasti u Sarajevu povodom sporne instalacije.

11. juli 2016.⁷¹ Prva rečenica i prvi prilog u *Dnevniku* posvećeni su 21. godišnjici «srebreničke tragedije» (voditeljska formulacija). U generalnoj najavi se konstatuje da nisu bile prisutne delegacije RS-a i Srbije i navode riječi predsjednika RS-a Milorada Dodika da «Srbi nikad neće priznati genocid jer ga nije ni bilo».⁷²

U izvještaju iz Potočara o «obilježavanju stradanja Bošnjaka» navodi se da je u ovoj prilici sahranjeno 127 tijela. Navedeno je da su bili prisutni reis Husein Kavazović, predstavnici institucija BiH i FBiH, međunarodne zajednice, ministar inostranih poslova Turske (Mevlut Cavusoglu), bivši i sadašnji predsjednik Međunarodnog suda za ratne zločine počinjenene na tlu bivše Jugoslavije (Theodor Meron i Carmel Agisu). Date su kratke izjave sina i brata ukopanih, Merona (akcentirao nužnost sjećanja), Čamila Durakovića (naglasio da se treba fokusirati na one koji ostaju u Srebrenici da dijele zajedničku sudbinu), Bakira Izetbegovića (u najavi kazano da je iskoristio priliku u političke svrhe jer je pozvao Srbe da priznaju genocid), Čedomira Jovanovića, lidera srbijanske Liberalno-demokratske partije (navedeno da je bio tu mada su gosti iz Srbije proglašeni nepoželjnim), koji je rekao da Srbi nisu nikad bili zločinački narod ali «da smo zavedeni neodgovornom politkom učinili nešto na što nismo imali pravo». Reporterka je izdvojila i činjenicu da su viđene zastave, kako je navela, «takozvane Armije BiH» i Albanije. Uslijedilo je Dodikovo obrušavanje na Jovanovića kojeg je optužio da upotrebljava formulaciju

⁷¹ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61664>, očitavanje 12. 07. 2016.

⁷² https://hr.wikipedia/wiki/Genocid_u_Srebrenici, očitavanje 12. 07. 2016.

«genocid kao i njegovi patroni». Kako je već navedeno, Dodik je osporio genocid «jer ga nikad nije ni bilo» i, u vezi s tim se poigrava s brojkama (parafraziram: «bilo je 11 hiljada, pa osam, pa sud kaže oko pet hiljada») i rekao da se uzalud zalagao za komisiju koja će utvrditi stvarno stanje. Predsjednik RS-a je napao Jovanovića i zbog nove inicijative u srbijanskoj skupštini da Srbija prizna genocid u Srebrenici, jer, kaže Dodik, takvo što nije prošlo ni na Savjetu bezbjednosti OUN⁷³.

Nanovo je aktiviran snimak napada na Vučića, uz ponavaljanje da je MUP RS-a dostavio 01. aprila o.g. podatke SIPA-i (Sigurnosno-informativna agencija na nivou BiH) i Tužilaštvu BiH. Zatim su date izjave lidera SDS-a Mladena Bosića, srbijanskog ministara Aleksandra Vulina, novinara Miroslava Lazanskog, predsjednika Srpske radikalne stranke Milanka Mihaljice sa osudama napada i neprocesuiranja počinitelja. Na to je naslonjena informacija da je «jeziva instalacija» ukolonjena ispred robne kuće u centru Sarajeva. S napomenom da na postavljanje instalacije nisu reagovali ni vlasti u BiH ni iz međunarodne zajednice. I kreće portretiranje Nihada Alečkovića, člника udruženja Antidejton, kao inspiratora instalacije kojom je Republika Srpska predstavljen kao entitet grobnica. Alečkovića se, uz to, dovodi u vezu s tzv. talačkom krizom kada su u zgradi Parlamenta BiH bili praktično zatočeni članovi i službenici državne skupštine tokom protesta povodom nedošenja zakona o jedinstvenom matičnom broju⁷⁴, sa napadom na državne institucije tokom tzv. Sarajevskog proljeća⁷⁵ i atakom na srbijanskog premijera Vučića u Srebrenici.

Monitoring ove emisije obuhvata i dio koji se odnosi da predstojeći dolazak njemačkog ministra za poljoprivredu i prehranu u BiH kako bi otkočio proces prihvatanja adaptiranog SSP-a i dobijanja kredita od Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Dodik tim povodom kaže da će o tome odlučiti poljoprivredni proizvođači i prerađivači. Time na njih prebacuje odgovornost za promjenu mišljenja o adaptiranom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s Evropskom unijom⁷⁶. Dodik tvrdi da je šteta za poljoprivrednike takvim sporazumom oko 200 miliona, a za budžet RS-a 60-70 miliona KM. Uslijedila je izjava poslanika u državnom parlamentu i funkcionera SNSD-a Nikole Špirića da je povezivanje SSP-a sa kreditom MMF-a ucjena.

Gradeći sliku uspješne vlasti uoči lokalnih izbora, Dodik i Cvijanović obišli su Klinički centar u Banjoj Luci koji bi, kako tvrde, trebalo da bude najmodernije urađena i opremljena zdravstvena ustanova zahvaljujući investiranju iz entitetskog budžeta. U predizborna favorizovanja SNSD-a ide i izvještaj iz Novog Grada. Tvrdi se da je kandidovanje predsjednika Srpske radikalne stranke Milanka Mihaljice za načelnika izazvalo protivljenje u dijelu SDS-a koji je u partnerstvu s Radikalnom strankom. Time se sugerije nesloga u redovima, kako novinari RTRS-a formulišu, «takozvanog Saveza za promjene» i istodobno afirmišu liste i kandidati SNSD-a i njegovih trabanata u toj i svim drugim opštinama. U međuvremenu voditeljica *Dnevnika* Biljana Knežević postala je hit na internetu jer se u ovoj emisiji, dok je išao džingl, požalila kolegi: «Opa, tolika je vrućina da se čovjek ni seksati ne može», što je uklonjeno iz arhivskog snimka *Dnevnika*.

VS – Na dan obilježavanja genocida u Potočarima, određujuću rečenicu za odnos prema tom događaju i njegovom povodu dao je Dodik, po ko zna koji put negirajući genocid.

⁷³ <http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyy=2015&mm=07&dd=08&>, očitavanje 12. 07. 2016.

⁷⁴ <http://www.klix.ba/vijesti/bih/protesti-izazvali-diplomatski-skandal-stran.>, očitavanje 12. 07. 2016.

⁷⁵ Bilj. 25.

⁷⁶ Bilj. 72.

Prvi prilog je bio iz Potočara i to suho informativno dat. Armija BiH je nazvana «takozvanom». I nanovo snimak napada na Vučića i raspredanje na tu temu, kao da je to nemjerljivo važnije od «srebreničke tragedije», kako genocid nazivaju u TVRS. Tu je Dodikovo obrušavanje na Jovanovića jer priznaje genocid. Komemoracija u Srebrenici zatumljena negatorskim verbalizom.

MD – I ovaj put je Dodik bio neformalni urednik i glavni akter emisije.

OP – Bosiću je data prilika za oglašavanje jer se njegov stav uklapa u uređivačke nazore TVRS-a. Nesuglasice u «takozvanom Savezu za promjene» oko kandidature Mihaljice dobro su došle za predizbornu agitaciju SNSD.

UP – Porazna je urednička i novinarska neosjetljivost spram žrtava genocida i njihovih porodica. U biti, daje se podrška historijskom revizionizmu osnovanom na negaciji presuda međunarodnih sudova i minimiziranja odgovornosti za najteže zločine.

12. juli 2016.⁷⁷ U uvodu je zločinom bez kazne nazvana smrt 69 Srba u Zalazju u bratunačkoj opštini. Tome je posvećen i prvi prilog u emisiji, uz navođenje da su zločin počinili pripadnici «muslimanke oružane formacije iz Srebrenice, 28. divizije». Prenesene su izjave prisutnih građana, rodbine žrtava i predstavnika udruženja građana, uz tvrdnju da su Srbi živi spaljivani i bačeni u deponije, da su masakrirani, da su lokalnom sudiji iskopane oči, da je to dokaz o namjeri da se Srbi zatre na tom području. I u ovoj prilici je prozvana «međunarodna zajednica», jer «za njih nisu sve žrtve iste». Data je i vijest da je organizovan obilazak i drugih srpskih sela u tom kraju sa koja se kaže da su spaljena. U istom tonu je i izjava predsjednika RS-a Milorada Dodika povodom ocjene visokog predstavnika Valentina Inzka o ponovoljenom negiranju genocida od predsjednika RS-a. Inzko je kazao da Dodik svojim izjavama i politikom RS vodi u civilizacijski mrak. Dodik odgovara da je civilizacijski mrak to što Inzko dijeli žrtve, pa zato nije bio u Bratuncu. Dodik je još visokom predstavniku «prilijepio» da je protektor bez ikakve odgovornosti, da se ponaša kao lokalni političar i portparol Bakira Izetbegovića i poručio mu da učiti. Data je kratka informacija o suđenju Naseru Oriću.

U podugom reportažnom izvještaju dramatičnije je to što je Bošnjakinja na području memorijalnog centra u opštini Sanski Most (Federacija BiH) prala ćilim na spomeniku Srbima i Jevrejima koje su ubile ustaše. Žena se brani da ne zna ćirilicu i da nije znala da je to spomenik, policija ju je («samo», kako naglašava novinarka) usmeno opomenula. Ta situacija je iskorišteno od voditelja kao potvrda da se «napada i na partizanske spomenike».

U narednom prilogu, povodom rada na novom zakonu o rtv pretplati, dato je mišljenje SNSD-a da su sva tri emitera jednaka (BHRT, RTRS i RTVFBiH) i da da treba da ravnopravno učestvuju u dijelu pretplate (a ne 40 posto za BHRT a po 30 za entitetske RTV, kako je sada zakonski regulisano) i da svako sadrži novac od marketinga koji je prihodova, a ne da se i to dijeli po principu kao i sada pretplata. Slijedio je kraći izvještaj o susretu Dodika i premijerke Željke Cvijanović sa predstavnicima Evropske banke za obnovu i razvoj. Ukazano je zainteresovanost te banke da investira, prije svega, u putne komunikacije.

⁷⁷ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61702>, očitavanje 13. 07. 2016.

Obratiću pažnju još na dva priloga o jesenjim lokalnim izborima. Tema je i dalje smjena dvojice gradskih funkcionera, saradnika SDS-ovog gradonačelnika Miće Mičića i odluka okružnog suda da ih se vrati na posao. Tome se usprotivilo ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu RS-a, koje tvrdi da je odluka o smjeni legalna. Većina u tamošnjoj skupštini, predvođena SNSD-om, najavljuje da će na prvoj sjednici ponovo ih smjeniti jer je propust pri odlučivanju bio formalne naravi.

Data je videoinformacija o obilježavanju Petrovdana u sjedištu SDS-a koji je slava te stranke. Bio bi to mnogo širi izvještaj da se ne radi o suparničkoj stranci.

VS – Dan nakon Potočara ponovo o smrti 69 Srba na području Bratunca za što su prozване «muslimanske formacije 28. divizije» i, kako se tvrdi, spaljenim srpskim selima. Dodikovo negiranje genocida i poruka Inzku tim povodom da učiti. Za stavljanje Bošnjaka u negativan kontekst iskorištena je bizarna okolnost što je starica prala ćilim na partizanskom spomeniku.

MD - Glavnu političku poruku uputio je opet Dodik (Inzku).

PP – Obilježena je krsna slava SDS-a – Petrovdan.

OP – O godišnjici osnivanja SDS-a data je samo vijest. Zato je nastavljeno sa napadima na Mičića, kadra SDS-a.

UP – Storiya o pranju ćilima zauzela gotovo više prostora od zbivanja juče u Potočarima.

*04. avgust 2016.*⁷⁸ Na početku *Dnevnika* je najavljeno da «Srpska i Srbija zajedno obilježavaju 21 godinu od srpskog stradanja i egzodusa Srba u akciji «Oluja»⁷⁹ u Busijama kod Zemuna», gdje je najveće izbjegličko naselje u Srbiji. U tematskom prilogu o tome voditelj ističe da je riječ «o nezapamćenoj tragediji i najvećem egzodusu Srba u istoriji moderne Evrope».⁸⁰ Naveo je da je oko 1.200 Srba ubijeno, oko 800 nestalo, a oko 220.000 protjerano. Reporterka koja se javila iz Busija navela je da je riječ o 2.000 ubijenih i 250.000 protjeranih Srba iz Hrvatske. Najavila je parastos srpskim žrtvama koji će predvoditi poglavar Srpske pravoslavne crkve patrijarh Irinej i zajednički dolazak autobusom u Busije predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i srbijanskog premijera Aleksandra Vučića, te drugih visokih funkcionera. Vidno je da novinari TVRS stavljaju «Srpsku» i Dodika ispred Vučića i Srbije. Najavljeno je da će RTRS direktno prenositi ceremoniju iz Busija od 20 sati.

VS – Razumljivo, iskazano je saosjećanje sa Srbima iz Hrvatske, uz svesrpsku devizu: «Srpska i Srbija zajedno obilježavaju 21 godinu od srpskog stradanja i egzodus Srba u akciji 'Oluja'». Takav senzibilitet na TVRS-u ne pokazuje prema stradanjima Hrvata i Bošnjaka. Pretjerivanje je da se radi o najvećem egzodusu u istoriji moderne Evrope jer desetostruko je veći broj izbjeglim i raseljenih stanovnika BiH tokom 1992-95. godine.

MD – I ovim povodom, Vučić i Dodik zajedno u Beogradu.

⁷⁸ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=62345>, očitavanje 05. 08. 2016.

⁷⁹ https://sh.wikipedia.org/wiki/Operacija_Oluja, očitavanje 05. 08. 2016.

⁸⁰ Bilj. 60.

2.3. Značajni događaji

14. maj 2016.⁸¹ Najveći dio emisije bio je posvećen mitinzima u Banjoj Luci opozicije i koalicije na vlasti u tome entitetu. Mada je protestno okupljanje Saveza za promjene mnogo ranije najavljeno, uredništvo je, očekivano, dalo prednost kontramitingu u organizaciji SNSD-a i njegovih partnera. Osim redosljeda, već u startu voditelji nastoja minimizirati opozicijski skup i veličati miniting vlasti, uz ostalo, navođenjem brojki okupljenih, s tvrdnjom da je simpatizera predsjednika RS-a Milorada Dodika i vladajuće koalicije bilo oko 35.000, a pristalica opozicionih svega 5-6.000. Iz Saveza za promjene tvrdili su drugim medijima da je njihovih pristalica bilo dvostruko ili trostruko više, a da je manji broj od navedenog bio simpatizera vladajuće koalicije. Skup saveza za promjene bio je pod sloganom «Oslobodimo Srpsku», a dodikovaca «Srcem za Srpsku i stop izdaji». I ovim posebnim povodom središnja ličnost *Dnevnika* je bio Dodik. Prije uključivanja reportera s lica mjesta, novinarka je izrecitovala hvalospjev Dodiku kao «čovjeku koji već deset godina predvodi pobjednički tim, koji je svu svoju energiju i viziju uložio za razvoj i jačanje Republike Srpske, za koga se kaže da je harizmom stvarao nova poznanstva širom svijeta i uvrstio na listu prijatelja ruskog predsjednika i mnoge druge, koji su postali zastupnici RS-a, da je najveća prepreka političkom Sarajevu i opoziciji koja ga ne može pobjediti pa se odlučila za ulicu» (kao da se upravo i Dodik nije odlučio za ulicu). Dodik se očito plašio da događaji od tog dana u Banja Luci ne odu na njegovu štetu. Veliki broj policajaca bio je između kilometra i po odvojenim okupljanjima. Gost *Dnevnika* bio je ministar unutrašnjih poslova Dragan Lukač, a Dodik je pohvalio policiju ističući da je dokazala da se s njom može računati u bilo kakvim situacijama.

Vidjevši da je sve pod kontrolom i ohrabren povicima i transparentima podrške (jedna od njih je – «Srpska, Srbija, Rusija»), Dodik je održao euforičan, pa na momemnte i histeričan govor: »Srpski narod je naučio da je država jednako sloboda, da ako nemate državu nemate slobodu, ako nemate slobodu onda će vas pokupiti i pogubiti. Ne zanimaju me Server⁸² i drugi bjelosvjetski hohštapleri koji kažu da Republika Srpska nije država. Naša Republika Srpska je država, ona je država (...)«. Slijedom slogana njegovog skupa, Dodik je opoziciju iz Saveza za promjene nazvao izdajicama «jer u Sarajevu klimaju glavom, jer ne smiju reći tamo da su Srbi, jer su donijeli mehanizam koordinacije a nisu mene pitali (...)». Ekstatičan govor zaključen je novokompanovanom pjesmom s razglasa, očito po predsjednikovoj narudžbi, sa stihovima: «Ne može nam niko ništa» i «Jači smo od sudbine». Zapjevao je i Dodik, insistirajući baš na ovim stihovima. Naredni govornici, predstavnici stranaka u savez s SNSD-om, slijedili su Dodikovu parolašku matricu.

U višestruko kraćem reportažnom izvještaju s mitinga opozicije date su kraće izjave lidera stranaka koje čine Savez za promjene i još nekolicine govornika na socijalne teme. Osnovne poruke su bile usmjerene na «oslobađanje Srpske od korumpirane vlasti koja uništava RS», praćene glavnim zahtjevima za uspostavu vlade nacionalnog spasa i vanredne izbore. I jedan i drugi skup imali su u svojim redovima i među govornicima djecu ključnih ličnosti ratne RS-a i haških optuženika Radovana Karadžića i Ratka Mladića. Na mitingu vlasti govorio je Darko Mladić, a na opozicionom Sonja Karadžić-Jovičević, inače poslanica SDS-a u NSRS.

⁸¹ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=59777>, očitavanje 25. 07. 2016.

⁸² <http://www.b92.net/info/vest/index.php?yyyy=2016&mm=05&dd=17&>, očitavanje 25. 07. 2016.

VS – To je bilo nadmetanje u srbovanju, s tim što je TVRS-a dizanje nacionalne temperature rezervisala za predsjednika RS-a i utemeljivača SNSD-a Dodika. On je urlajući tvrdio da je RS država, udarajući na Mirovni sporazum i državni Ustav. Posebnu velikosrpsku notu dalo je učešće kćerke Karadžića i sina Mladića.

MD – Režiser, glavni glumac i pjevač Dodik napravio je od kontramitinga i *Dnevnika* političko-estradni dernek iliti reality show.

RF – Uočljiv je bio transparent na mitingu Dodikovih pristalica – «Srpska, Srbija, Rusija»

OP – Demonstrirana je politička i medijska nadmoć Dodika i SNSD nad liderima i strankama Saveza za promjene i neuvijena pristranost uredništva TVRS-a.

UP – Izvještavanje je obavljeno krajnje navijački u korist vlasti, bez osnovne profesionalne savjesti i demokratske obaveze prema opoziciji i javnosti.

09. juni 2016.⁸³ Početak *Dnevnika* bio je znaku protesta koji je u Prijedoru organizovao «takozvani Savez za promjene» zbog, navodno, nezakonite prodaje rudnika Ljubija. Već u uvodu voditelj kaže da «proteste organizuju oni koji su prodali 900 preduzeća za 20 miliona», što je aluzija na vrijeme vladavine SDS-a. Ispostaviće se tokom emisije da su to riječi predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika. Bilo je i reportersko javljanje uživo s protesta koji je počeo pola sata prije emisije. Kamera je nastojala da uhvati što manje prisutnih. U insertu s govornice traži se poništenje odluke o prodaji. Slijedile su izjave ljudi iz vlasti (Dodik, premijerka Željka Cvijanović, ministar Petar Đokić, gradonačelnik Marko Pavić) u kojim se optužuje predhodna vlast i navodi obećanje kupca da će ne samo zadržati, već i zaposliti nove radnike i dalje investirati u rudnik. Tu je i poruka da je ovo protest kojemu je cilj politikom obmane destabilizovati političku situaciju u RS-u.

Boraveći u Istočnom Sarajevu, Dodik je, uz osvrt na prijedorski protest, kometarisao juče objavljene zaključke PIC-a (Vijeće za provedbu mira u BiH)⁸⁴, podržavajući izdvojeni stav Rusije koja se usprotivila dijelu koji se odnosi na podršku putu BiH ka NATO-u. Ambasador Rusije Petar Ivancov smatra da takvo što nije zadatak PIC-a i naglasio da vlasti u RS-u najavljuju referendum o članstvu u NATO-u. To je direktna ruska podrška oponentima ulasku u taj savez u RS-u⁸⁵. Dodik je demantovao da je uticaj Rusije u RS takav da učestvuje i u kreiranju odluka vlasti, navodeći «enorman uticaj Zapada na donošenje odluka u BiH» i zatražio ukidanje PIC-a. Uz to, Dodik je optužio Ahmeta Davutoglu (vjerovatno povodom njegovog govora na otvaranju obnovljene Ferhat pašine džamije Banja Luci)⁸⁶ i reisa Huseina Kavazovića⁸⁷ za govor mržnje.

U Istočnom Sarajevu zbilja su se dva događaja na Spasovdan. Najavljena je izgradnja novog bolničkog objekta, uz Dodikovu izjavu. Obilježeno je i formiranje Prva mehanizovane srpske brigade čijih je 608 boraca poginulo. To je praćeno parastosom, polaganjem vijenaca i paljenjem

⁸³ <http://rtrs.tv/av/pusti.php?id=60626>, očitavanje 26. 07. 2016.

⁸⁴ <http://www.nap.ba/new/vijest.php?id=2574>, očitavanje 26. 07. 2016.

⁸⁵ Inače, ulazak BiH u NATO je i zakonska kategorija. <http://www.mod.gov.ba/files/file/Zakon-o-odbrani-bs.pdf>, član 84, očitavanje 26. 07. 2016.

⁸⁶ <http://www.blic.rs/vesti/drustvo/obnavljanje-dzamiye-davutoglu-na-otvr>, očitavanje 26. 07. 2016.

⁸⁷ Bilj. 20.

svijeća. Spasovdan je i slava grada Banja Luka gdje je svetu arhijerijsku liturgiju služio vladika Jevrem.

Ponovo je na dnevnom redu bilo suđenje Oriću, uz tvrdnje o opstrukciji istrage, pristiscima na svjedoke i pokušaj njihovog podmićivanja. Navodi se da je o tome MUP RS dostavio obimnu dokumentaciju bh. pravosudnim organima.

MD – Pet puta se Dodik pojavio ili je citiran u emisiji. Predsjednik RS-a je kontrirao opozicijskom protestu predizbornim agitacijama u Istočnom Sarajevu, osuđujući zaključak PIC-a o pridruživanju BiH NATO-u i podržavajući Rusiju koja se tomu usprotivila. Dodik je zatražio i ukidanje PIC-a kao važne institucije za provedbu mira u BiH.

PP – I u ovoj prilici uvezivane su političke aktivnosti sa vjerskim praznikom (Spasovdan). O sprezi svjetovane vlasti i religije svjedoči i to da je Spasovdan i slava grada Banja Luke, što je jasna poruka stanovnicima tog grada koji pravoslavci nisu.

RF – Dodik se zahvalio ruskom ambasadoru Ivancovu na protivljenju zaključku o putu BiH ka NATO-u, koji je i zakonski regulisan. Usput je otklonio tvrdnje da Moskva utiče na političko ponašanje entitetske vlasti i, istodobno, optužio zapadne autoritete za «enorman» uticaj na ponašanje bh. vlasti.

OP – Ovaj put opozicija je bila u vrhu emisije, ali, s obzirom da je to bio tek početak protestnog mitinga, taj skup Saveza za promjene nije se u *Dnevniku* doimao ubjedljivim. Tome je doprinijela i novinarska i kamermanska obrada izvještaja. A i to što je medijski skromno dato, «poklopljeno» je izjavama čelnika vlasti kojima se nastojalo diskreditovati oponentske stranke optužbama za učinjeno u vrijeme vlasti SDS-a.

UP – Samo je djelimično uvaženo pravo opozicije i javnosti da su čuje njen stav na javnom servisu u udarno vrijeme. Kao i obično, oponentske poruke zatumljene su komentarima iz vlasti.

13. juli 2016.⁸⁸ Prvenstvo je dato usvajanju prijedloga Zakona o obradi i objavljivanju rezultata popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2013. godine u Narodnoj skupštini Republike Srpske, koji su jednoglasno podržale «sve političke partije iz Srpske»⁸⁹ - kako su naveli voditeljica i, potom, skupštinski reporter. Po tome, stranke koalicije Domovina⁹⁰ nisu i stranke tog entiteta, mada su dio entitetskog parlamenta. Kao obrazloženje za osnovni cilj donošenja ovog zakona u skupštini RS-a navedene su riječi direktorice Agencije za statistiku RS-a Radmile Čičković da bi uključivanje 196.000 spornih stanovnika (koji su upisani a, navodno, ne žive posljednju godinu dana u RS-u) nanijelo «neprocjenjivu političku, demografsku, ekonomsku, socijalnu i drugu štetu po stavkama koje obuhvaća popis». Nije obrazloženo zašto bi te štete nastale. Kada su iz opozicije Čičković prozvali što nije ranije reagovala kada je uočila nepravilnosti, ona je odgovorila da su popis i obrada urađeni po zakonu, ali da je sporna odluka o njegovom objavljivanju. To baš nije u skladu sa tvrdnjom o štetama po RS. Koalicija Domovina je

⁸⁸ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61732>, očitavanje 14. 07. 2016.

⁸⁹ <http://www.narodnaskupstinar.net/usvojeni-zakoni/zakon-o-obradi-i-objavljivanju-rezultata-popisa-stanovnistva-domacinstava-i-stanova>, očitavanje 30. 10. 2016.

⁹⁰ <http://www.balkanpost.net/clanak.php?id=169>, očitavanje 14. 07. 2016.

napustila zasjedanje ocjenjujući da odluka o zakonu zadire u nadležnosti države BiH⁹¹. Iz Domovine kvalifikuju tu odluku kao jednonacionalnu, usmjerenu protiv preostalih Hrvata i Bošnjaka u RS i njihovom istrebljenju, pa i kao nastavak genocidnih radnji i prijetnje izrečene uoči rata da bi jedan narod mogao nestati (riječ je Muslimana, a izjava je Radovana Karadžića u Skupštini Republike BiH)⁹². Na te tvrdnje reagovali su poslanici srpski orijentisanih stranaka, ukazivanjem da je Srba u BiH ispod 2,5 odsto⁹³, da u nekim kantonima nisu ni konstitutivni narod⁹⁴, da im se uskraćuje školovanje na njihovom jeziku.

Predsjednik RS-a Milorad Dodik je na konferenciji za štampu najavio održavanje referenduma o Danu RS-a 09. januaru za 25. septembar. Stranke okupljene oko SNSD-a dogovorile su taj datum, uprkos opiranju opozicije koja je za referendum nakon lokalnih izbora. Dodik je rekao i da se nije odustalo od referenduma o Tužilaštvu i Sudu BiH, a da zakazivanje zavisi od Skupštine NSRS-a.

Naredni izvještaj posvećen je susretu Dodika sa njemačkim ministrom za poljoprivredu i ishranu Christianom Schmidtom u istočnom Sarajevu. Predsjednik RS-a je najavio potpisivanje adaptiranog SSP-a jer je Njemačka obećala kompenzaciju za štetu po poljoprivredne proizvođače i prerađivače. Novinar je naveo podatak iz ranije izjave Dodika o šteti od 220 miliona maraka za poljoprivrednike i 60-70 miliona za budžet RS-a. Schmidt je najavio da će radna grupa Svjetske banke načiniti procjenu, jer su podaci koji dolaze s raznih nivoa vlasti u BiH različiti. Tvrdnja iz RS-a potkrepljena je s dvije izjave iz udruženja poljoprivrednika koji navode da nisu spremni za natjecanje na tržištu EU.

Dodik nastavlja da optužuje Čedomira Jovanovića (koji insistira da je u Srebrenici bio genocid i da Srbija treba to da prizna), navodeći da je RS jasno osudila zločin u Srebrenici ali i sve druge zločine. Ovaj put za list «Sputnik», predsjednik RS-a Jovanovića kvalifikuje kao jednog od vodećih neprijatelja Republike Srpske⁹⁵.

Slijedila je najava snimka i insert iz emisije TVRS-a Telering u kojoj je gostovao Ćamil Duraković. Srebrenica je povod i za naredna dva priloga. Najprije je emitovan izvještaj o obilježavanju stradanja i ubistvu oko 100 Srba, u kako se navodi, logoru Pilićarnik u Srebrenici. Slijedi tvrdnja da se još traga za 50-ak tamošnjih Srba.

U narednom prilogu u središtu je kletva koju je izrekao Adel Šabanović iz udruženja «Enklava Srebrenica i Žepa» 11. jula u Potočarima upućena na Dodika, Ivanića, Majkić, Čubrilovića koju su, kako novinarka navodi, podržali prisutni. Zatim su dati inserti o prisustvu Šabanovića kod instalacije pred robnom kućom u centru Sarajeva koja prikazuje RS kao entitet grobnicu i tokom konferencije za štampu povodom popisa u Sarajevu kada je izazvao incident. Mikrofon mu je oduzet i odstranjen je iz sale. Novinarka navodi da mediji u Sarajevu ukazuju na posljedice po psihičko zdravlje Šabanovića koji je bio dijete u vrijeme genocidnog pohoda u Srebrenici, pa se pita zašto onda prema njemu drugačije ne postupa (misleći na medicinski tretman). Tada na scenu stupa sociolog Drago Vuković. Novinarka navodi njegove riječi da politizacija Srebrenice najviše škodi Bošnjacima, pa Vuković kaže: «Ja sam ubijeden da će do nekog pomirenja doći

⁹¹ Bilj. 8

⁹² https://bs.wikiquote.org/wiki/Radovan_Karadži, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹³ http://www.slobodna-bosna.ba/vijest/34055/bosnjaci_najbrojniji_u_feder, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹⁴ <http://www.byka.com/novost/99337/ko-je-sve-ustavno-diskriminisan-u->, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹⁵ <http://rs-lat.sputniknews.com/regioni/20160713/1107223285/srebrenica-r>, očitavanje 14. 07. 2016.

kada Bakir Izetbegović kaže svom narodu da je 'moj otac bio pod istragom Haškog tribunala'⁹⁶ i, ako se pokaže da su Markale rezultat ubijanja svog naroda i da se izvine zbog toga⁹⁷, onda ima pomirenja». Nadovezuje se novinarka pa kvalifikuje masakre na Markalama i pokolj u Vase Miskina⁹⁸ kao «morbidne perofomane i igrokaze», ocjenjujući da su te tragedije među mitovima sarajevskih falsifikatora. Ispod je stajao titl: «Satanizuje se sve sa srpskim predznakom».

Slijedila je reportaža o 24. godišnjici osnivanja Trebinjske brigade, uz izjave boraca i episkopa zahumsko-neretvanskog Gligorija. Ovaj ratni blok zaključuje žalopojka što se Vojislavu Šešelju ne dozvalja ulazak u BiH i prijeti mu se hapšenjem, mada je oslobođen odlukom Haškog tribunala⁹⁹, čime mu je ugroženo osnovno ljudsko pravo. Kritika je upućena prvenstveno na instituciju visokog predstavika koji je zabranio ulazak Šešelja u BiH, ali, nezaobilazno i na ministra Mektića.

VS – Donošenje entitetskog zakona o popisu u NSRS jeste novo nastojanje da se preuzmu državne ingerencije, ignoriše bh. zakonodavstvo i ojača separatno ponašanje RS-a, uz velikosrpsko zamjeranje zbog popisa nerezidentnih stanovnika BiH (uglavnom Bošnjaka). Dodik privodi kraju pripreme za referendum protivljenja provođenju konačne i obavezujuće odluke Ustavnog suda BiH o 09. januaru kao Danu RS-a. Dodik opetuje napad na Jovanovića zbog priznavanja srebreničkog genocida. U vezi s tim, nastavljeno je sa tvrdnjama o stradanju Srba u Srebrenici, ovaj put u logoru. Eksploatisani su incidenti Šabanovića kao ilustracija antisrpstva. Vuković se upustio u nedokazanu a monstroznu tvrdnju da su na Markalama Bošnjaci ubijali Bošnjake, novinarka ide dalje u morbidnosti tvrdeći da su masakri u Vase Miskina i na Markalama «morbidne i bizarne» performanse i igrokazi kao «mitovi sarajevskih falsifikatora». Uvjerenje o ugroženosti Srba i ovim povodima osnažuje se porukom: «Satanizuje se sve sa srpskim predznakom». Ovo velikosrpsko izivljavanje zaokružuje žalopojka što se Šešelju u BiH prijeti hapšenjem, a on je (nepravomoćno, što nije kazano) oslobođen svake odgovornosti pred Haškim tribunalom.

MD – Predsjednik RS-a bio je učesnik emisija u tri ključna priloga.

UP – Skandalozne i mračne tvrdnje Vukovića i novinarku stavljaju TVRS-a uz onu RTRS iz vremena agresije na BiH i najtežih zločina nad onima što Srbi nisu. Ta ratna RTRS je takođe tvrdila da su u Vase Miskina i na Markalama lutke ili mrtvaci doneseni odnekud. Mračnjaštvo.

14. juli 2016.¹⁰⁰ U vrhu emisije je izjava predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika da nema prepreka za potpisivanje adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. To je izjavio u Beogradu na press-konferenciji poslije susreta sa premijerom Srbije Aleksandrom Vučićem. Dodik je naveo da je uvjeren u ozbiljne namjere Njemačke da amortizuje moguće posljedice adaptiranog SSP-a. Doduše, Dodik je najavio da će odluka biti donesena sutra nakon sastanka s

⁹⁶ <http://ba.voanews.com/a/a-29-a-2003-10-24-13-1-86113037/679170.htm>, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹⁷ https://sh.wikipedia.org/wiki/Masakri_na_Markalama, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹⁸ https://sh.wikipedia.org/wiki/Masakr_u_ulici-Vase_Miskina, očitavanje 14. 07. 2016.

⁹⁹ <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/oslobadjajuca-presuda-seselju-po-svih->, očitavanje 14. 07. 2016.

¹⁰⁰ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61769>, očitavanje 15. 07. 2016.

predstavnicima poljoprivrednika. Vučić je pozdravio Dodikov stav, cijeneći da je to dobro za kretanje regiona ka EU.

I ta konferencija za štampu nije prošla bez doticanja Srebrenice i opetovanog snimka napada na Vučića, koji je rekao, na pitanje novinara, da domaćini imaju pravo da otkazu gostoprimstvo kako je to učinjeno njemu. Dodik je iskoristio priliku da ponovo zatraži obrazovanje «nezavisne i autoritativne međunarodne komisije za istinu o Srebrenici», navodeći da i Haški tribunal smanjuje broj žrtava u svojim presudama. Opet se obrušio na lidera LDS-a Čedomira Jovanovića, optužujući ga da sjedi po sarajevskim sećijama i da želi ukidanje RS-a. Slijedio je izvještaj o pismu Zavoda za statistiku RS-a šefu misije EU u BiH Larsu-Gunnaru Wigemarku, u kojem se tvrdi da kontrolno ponovono popisivanje po uzorku pokazuje da oko 11 odsto lica nije nađeno na navedenim adresama.

Naredni prilog posvećen je referendumu o Danu RS-a, s viješću da je postignuta saglasnost stranaka sa sjedištem u Banjoj Luci (i onih na vlasti i Savez za promjene) da izjašnjavanje bude 25. septembra. Data je informacija o protivljenju koalicije Domovina koja prigovara namjeru ponovnog preglasavanja dva konstitutivna naroda u RS-u. Odgovorano im je da su i dva konstitutivna naroda preglasana i u Ustavnom sudu BiH pri odluci o 9. januaru – Danu RS-a. Uz informaciju da jer iz Ustavnog suda BiH upućeno pismo predsjedniku NSRS-a Nedeljku Čubriloviću, išla je ocjena skupštinskog reportera da je riječ o još jednom političkom pritiku tog sud na RS.

U posljednjem prilogu koji je predmet monitoringa ovog *Dnevnika*, kaže se da je privremeno spriječena namjera ministra za bezbjednost Dragana Mektića u Vijeću ministara BiH da se formiranjem koordinacionog tijela za borbu protiv terorizma učini prenos nadležnosti s entiteta na nivo države. Ali je dramatičnija odluka o uspostavi tijela na razini BiH o informatičkoj bezbjednosti. Novinar i direktor Agencije za informatičko društva RS-a tvrde da je i to antiustavni prenos nadležnosti sa entiteta na državu.

VS – Vučić i Dodik ponovo su bili zajedno u Beogradu – tema prihvatanje SSP-a. I ta prilika iskorištena je da se u *Dnevniku* emituje snimak ataka na Vučića u Potočarima. I nanovo je dat prostor za napad Dodika na Jovanovića. Nastavljeno je s medijskim pritiskom na šefa misije EU povodom popisa.

MD – Predsjednik RS-a sa pozitivnim i negativnim porukama u centru interesovanja. Dao je saglasnost na izmjenjeni SSP, jer Banja Luci trebaju pare od MMF-a, a možda nešto dobije i sa druge strane ako se dokažu loše posljedice po poljoprivredu. Istodobno, dogovoren je referendum o Danu RS-a što je antiustavan i nezakonit čin. Svesrpski sporazum unutar pozicije. Uprkos tome što su odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće, a protivljenje njihovoj provedbi, odnosno neizvršavanje te odluke dolazi pod udar Krivičnog zakona BiH¹⁰¹.

OP - Savez pristao uz Dodika i na temu Dana RS-a.

UP - Uredništvo poslušno prenosi gole političke stavove ne ulazeći u njihovu zakonsku osnovanost.

¹⁰¹ http://www.mpr.gov.ba/biblioteka/zakoni/hr/KRIVICNI_ZAKON_BiH.PDF, čl. 239, s. 88, očitavanje 18. 08. 2016.

15. juli 2016.¹⁰² U prvom planu bila je vijest da je Predsjedništvo BiH prihvatilo adaptirani sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, nakon što je saglasnost dao predsjednik RS-a Milorad Dodik. Saglasnost je data nakon Dodikovog susreta sa njemačkim ministrom za poljoprivredu i ishranu Christianom Schmidtom, srbijanskim premijerom Aleksandrom Vučićem i predstavnicima poljoprivrednika. Dodik je izjavio da očekuje konkretne mjere od Njemačke u narednim mjesecima na otklanjanju posljedica prilagođenog SSP-a. Na obraćanju novinarima uz Dodika je bila premijerka RS-a Željka Cvijanović i izjavila da njena vlada podržava sve dogovore sa Schmidtom i poljoprivrednicima.

Data je i izjava člana Predsjedništva BiH Mladena Ivanića koji kaže da je ovakav ishod jedna od njegovih najvećih političkih pobjeda. Na to je reagovano podsjećanjem na jučerašnju izjavu Dodika koji se zahvalio Vučiću za organizaciju sastanka s njemačkim ministrom.

U narednom izvještaju informisano je odluci Narodne skupštine Republike Srpske da se referendum o 09. januaru - Danu RS-a održi 25. septembra. Reporterka navodi da je odluka donesena jednoglasno, valjda zato što su predstavnici koalicije Domovina napustili skupštinsku salu prije glasanja. Predhodno su iz Domovine izjavili da je referendum o Danu RS-a koji se slavi na dan Svetog Stefana antidejtnoski i neustavan te da je RS izgrađena na genocidu. Oštro su reagovali poslanici stranaka sa sjedištem u Banja Luci a Sonja Karadžić da će oni koji su protiv «možda razvaliti i ovu državu».

Dodik je odluku o referendumu nazvao istorijskom i jednom od najznačajnijih nakon Dejtona. Optužio je Ustavni sud BiH da eliminiše cijeli jedan narod i jednu republiku. Rekao je da RS neće odustati od toga da jednog dana «pred međunarodnim sudovima pokrene pitanje odgovornosti visokog predstavnika (kao institucije, dakle, visokih predstavnika), koji umjesto da štite Dejtonski sporazum oni ga razgrađuju, zajedno sa Bakirom Izetbegovićem». Važna je Dodikova teza da ovaj referendum nije važan samo zbog Dana RS-a već je pitanje «naših odnosa i budućih naših akcija». Uz ovo, data je poruka iz saopštenja američke ambasade u BiH kojom se poziva političare na donošenje zakona o državnim praznicima.

Popis je i dalje dežurna tema. Ovaj put se tvrdi da je kontrolni popis, urađen ubrzo nakon što je završen posao, otkrio da 11,3 odsto popisanih nije saglasno glavnom popisu. Potom se optužuje strane eksperte da sa domaćim nastoje taj procenat svesti u statistički prihvatljive okvire. Kao podrška tom stavu, data je izjava direktorice Zavoda za statistiku Radmile Čičković da je metod koji se primjenjuje u tom poslu stručno neprihvatljiv. Novinarica poziva i šefa misije EU u BiH Larsa-Gunnara Wigemarka da se uključi, oslanjajući se na njegovu izjavu da se sumnja u obradu popisa.¹⁰³ U emisiji su najavljeni Dani Republike Srpske u Srbiji u više gradova sljedećeg septembra.

VS – Usvajanjem odluke o održavanju referenduma 25. setembra, vlast i opozicija su se udružili u prkošenju odlukama najviše sudske instance u BiH i stali u odbranu datuma koji ne simbolizuje dejtonsku RS-a već onu nastalu s početka 1992. kao politički uvod u agresiju na BiH koja je dovela i do genocida u Evropi nakon Drugog svjetskog rata. Ignorisan je i apel ambasade SAD. Dodik naziva odluku o referendumu istorijskom, optužio je Ustavni sud BiH da je protiv jednog naroda, te visokog predstavnika (zaprijetio pokretanjem postupka pred «međunarodnim sudovima» protiv te institucije) i

¹⁰² <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=61797>, očitavanje 16. 07. 2016.

¹⁰³ <http://fakotor.ba/wigemark-ima-samo-jedan-popis-stanovnistva>, očitavanje 16. 07. 2016.

Izetbegovića da razgrađuju Mirovni sporazum. Nastavljen je pritisak povodom popisa na Wigemarka.

MD – Novi udar na ustavni poredak u BiH sama je u znaku Predsjednika RS-a koji mu je i kreator. Dodik referendum smatra osnovom za buduće slične akcije.

UP – Redakcija ne ukazuje na pravne i moguće posljedice referenduma i ne prezentira stavove svih relevantnih subjekata u ovom slučaju. Istodobno, govori se o jednoglasnosti odluke o referendumu što ne može biti tačno, jer koalicija Domovina nije ni glasala.

27. juli 2016.¹⁰⁴ Emisija počinje pitanjem voditeljice «Zašto još nije pokrenuta istraga povodom islamističkog paljenja srpske zastave. Da li će se desiti isto kao i sa napadom na Vučića.»¹⁰⁵ I uvodni blok posvećen je tom događaju koji je «izazvao burne reakcije u Srbiji i Srpskoj». Navedeno je da SIPA provjereva snimak, a da su istragu pokrenule policije Srbije i «Srpske», što je potvrdio Dragan Lukač, ministar policije RS-a. Reagovao je promptno i Dodik s ocjenom da je riječ o «promociji islamske države i pozivu na terorizam u BiH dok se širom Evrope vrše teroristički napadi».

Usljedio je snimak s Facebooka, portala s nazivom «Republika Bosne i Hercegovina», paljenja srpskih zastava, uz zastavu, kako kažu voditelji, takozvane Armije BiH. Taj čin je praćen pjesmom s porukom «Dolazimo sa svih strana» i prijetnjom «dušmanima». Novinar kaže da se radi o motivizacijskoj pjesmi «Tigrova». Usljedile su izjave Dragana Lukača (MUP RS-a), Perice Stanića (direktor SIPA-a) i Predraga Černića (stručnjak za terorizam). Prilog je zaključio Dodik tvrdnjom da su «u zajedničkim institucijama» (to je uvriježeni naziv u medijima RS-a za institucije države BiH) ljudi koji se mogu identifikovati određenim grupama radikalnog islama, a šetaju se slobodno po tim ministarstvima». Uz to slijedi konstatacija da službe u BiH teško prate povratnike iz Sirije, te da izostaju osude «sarajevske političke elite».

Slijedi tvrdnja o oštrim osudama u RS-u što je u jednom dokumentu ministarstva odbrane BiH navedeno da je nad Bošnjacima u Srebrenici izvršen genocid¹⁰⁶. I ovo nije moglo bez Dodikovog viđenja koji ocjenjuje da su srpski predstavnici u bh. vlasti odustali od stavova RS-a i da se radi o njihovom podaničkom ponašanju. Dodik tvrdi da je «genocid politički zahtjev Bošnjaka koji žele da diskvalifikuju Republiku Srpsku». Prozvan je tim povodom i zamjenik ministra odbrane Borisa Jerinića koji kaže da nije znao za sporni dopis i da ministar nije dužan da ga konsultuje za svaki dokument koji potpisuje. Iz boračke organizacije u RS-u traže odgovornost Jeremića, kadra Saveza za promjene.

Danima je na RTRS vođena politička i medijska kampanja protiv ministra bezbjednosti BiH Dragana Mektića jer, kako je rekao, želi uspostaviti novo koordinacijsko tijelo na nivou BiH za borbu protiv terorizma, što, navodno, zadire u nadležnost entiteta. No, danas je u *Dnevniku* te kuće plasirana informacija u sastanku na kojem je dogovoreno da se Udarne grupa za borbu protiv terorizma preimenuje u Operativnu grupu za tu svrhu, uz učešće i saglasnost ministra sigurnosti RS-a Lukača. Da bi se opravdala promjena stava, navodi se da je Mektić htio i više od

¹⁰⁴ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=62156>, očitavanje 28. 07. 2016.

¹⁰⁵ Bilj. 6.

¹⁰⁶ Bilj. 77.

toga, da nije bio na tom sastanku i da je i ministar finansija i trezora Vjekoslav Bevanda sugerisao da se ta tema skine s dnevnog Vijeća ministara BiH, što se i desilo.

I nanovo Dodik, ovaj put se vraća na praznike s tvrdnjoma tim povodom da je BiH «pogrešno postavljena zemlja». Radi se o insertu iz njegovog intervjua za Teling u kojem je govorio i o referendumu 25. septembra 2016. godine o Danu RS-a 09. januaru. Krivi Bošnjake što je do toga uopšte došlo, ističući, uz ostalo, da su «dva muslimana» uz podršku stranih sudija izglasala odluku kojom je osporen 9. januar kao datum za Dan RS-a¹⁰⁷. Pri tom kaže da nije protiv Bošnjaka i najavljuje da će taj referendum koji će iskazati jedinstvo Srba biti uvod za referendume o drugim pitanjima.

Dodik se tog dana sreo i sa ruskim ambasadorom Petrom Ivancovom kojemu je potvrdio održavanje referenduma. U Banja Luci se sreo i sa francuskom ambasadoricom koju je uvjeravao da je RS za Evropsku uniju uz poštivanje ustavnog poretka BiH. Slijedio je izvještaj o odbijanju zahtjeva Kluba Bošnjaka od Vijeća naroda Narodne skupštine RS-a za zaštitu nacionalnog interesa povodom referenduma.

Ivancov se opet pojavljuje, ovaj put u posjeti direktorici Zavoda za statistiku RS-a Radmili Čičković, koja ga je obavijestila o objavljivanju rezultata popisa u tom entitetu u aranžmanu te institucije. Ivancov je to podržao i, na pitanje kako se popisom u njegovoj zemlji rješavaju ovakve situacije, odgovorio: «Rusija efikasno odbija pokušaj upisivanja stranaca u rezidentne stanovnike». Zanimljivo, jer u slučaju bh. popisa se ne radi o strancima već o državljanima BiH.

U 16. minuti počela je rubrika posveća 27. julu nekad nazivanom Danom ustanka naroda i narodnosti u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj dignutih 1941. U emisiji je govoreno samo o ustanku koji je povezivan samo sa srpskim narodom «koji je najviše stradao i podnio najveći teret». Najviši predstavnik entitetskih vlasti na centralnoj proslavi u Milića gaju bio je predsjednik NSRS Nedeljko Čubrilović. Premijerka Željka Cvijanović uputila je čestitku. Dodik se tim povodom nije oglasio, bar ne u ovoj emisiji. Data je vijest o obilježavanju ustanka u Srbu (Hrvatska) u Beogradu i izvještaj iz Srba sa naglaskom na ustašoidne proteste pripadnika HOS-a (Hrvatske obrambene snage – oružane formacije u Hrvatskoj i BiH u ratu 1991-95.) uz ustaški pozdrav «Za dom spremni»¹⁰⁸ koje je policija odvojila fizički od proslave u organizaciji antifašista. Ipak, probila se grupa žena koje su «patriotskom pjesmom» prekidale govor antifašiste Stjepana Mesića, nekadašnjeg predsjednika Republike Hrvatske. Dat je i snimak grafita na pravoslavnoj crkvi kojem se uz uvrede poručuje Srbima da se sele.

VS – Paljenje srpskih zastava prikazano na portalu «džihadista» zgodno je došlo da se naširoko elaborira taj događaj s osnovnom porukom o ugroženosti RS od tih snaga, s kojima se, navodno, identifikuju i neki u vlasti u Sarajevu (Dodik). Na to se lijepi zgražanje što se u dokumentu iz bh. ministarstva odbrane zločini u Srebrenici nazivaju genocidom i traži se odgovornost. Dodik tvrdi da je «genocid politički zahtjev Bošnjaka koji žele da diskvalifikuju Republiku Srpsku». Predsjednik RS-a je optužio «dva muslimana» i strane sudije u Ustavnom sudu BiH da su krivi što je došlo do odluke o referendumu o 09. januaru. Uz to, referendum smatra uvod u takva izjašnjavanja o drugim pitanjima.

¹⁰⁷ Bilj. 53

¹⁰⁸ https://sh.wikipedia.org/wiki/Za_dom_spremni, očitavanje 17. 08. 2016.

MD – I u ovoj prilici izjave Dodika su odredile karakter emisije.

RF – Ivancov u emisiji s dva nastupa u Banja Luci. Od Dodika je dobio potvrdu da će referendum o Danu Republike biti i to je, očito, podržao, kao i protivljenje objavljivanju popisa na razini države, uz potporu objavljivanju separatnom popisu u RS-u. Pri tome je popisane nerezidentne građane (većinom Bošnjake) nazvao strancima.

OP – Zbog dokumenta s «genocidom» otvorena je i iskorištena nova mogućnost za napad na predstavnike vlasti iz Saveza za promjene u bh. vlasti.

UP - Urednička ekipa i novinari su puki prenositelji teških političkih poruka bez ikakvog unošenja u njihov sadržaj i traženja drugačijih mišljenja.

31. juli 2016.¹⁰⁹ Udarna informacija, najavljena je s osmijehom voditelja – susret predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakira Izetbegovića s predsjednikom Republike Srpske Miloradom Dodikom, u organizaciji šefa misije Evropske unije u BiH Lars-Gunnarom Wigemarkom. Dakako, glavna vijest nije tako glasila, već da je postignut dogovor o koordinaciji s Evropskom unijom i potpisano pismo namjere o kreditu MMF-a (potpisinici predsjedavajući Vijeća ministara Denis Zvizdić i premijer Federacija BiH Fadil Novalić). A kao prva ličnost naveden je Dodik.

U uvodu izvještaja izvedena je prava novinarska akrobacija, prema kojoj su Dodik i premijerka RS-a Željka Cvijanović postiglo dogovor sa Evropskom unijom nakon razgovora sa Izetbegovićem i Zvizdićem. Sugerise se ono što Dodik svo vrijeme želi, a to je da je RS direktni partner sa EU, jednako kao i BiH - mada iz EU insistiraju da im je jedini sagovornik država BiH. Date su kratke afirmativne izjave Wigemarka i Izetbegovića, a u središtu je, uobičajeno bio Dodik. Pozitivno raspoložen, naglasio je da su ispunjeni svi zahtjevi o mehanizmu organizacija a koji su se ticali prisustva i učesća RS-a, predstavljanja i predsjedavanja tim mehanizmom. Istaknuto je da je dogovaran o strategiji razvoja u saobraćaju. Izetbegović se nada da će ovaj dogovor pomoći rješavanje i drugih spornih pitanja. Voditelji su citirali i informaciju s portala Dnevnog avaza koji je imao faksimil potpisanog dogovora i naveli neke od tačaka sporazuma. Vidno raspoloženje Dodika, koje se prenijelo i u studio, posljedica je, dobija se utisak, stvorenih uslova za dobijanje nove tranše kredita od MMF-a koji je nužan RS-u.

MD – Dodik predstavljen kao ključna ličnost postizanja dogovora o adaptiranom SSP i kao neko ko je direktno sa šefom misije EU uz Cvijanović usaglasio mišljenja, a da su član Predsjedništva i predsjedavajući Vijeća ministara BiH tu da to provedu. Hoće se poručiti da je RS partner EU a da je Dodik jača ličnost od šefa države i prvog čovjeka Vijeća ministara. Predsjednik nastavlja s politikom hladno-vruće s EU, a popušta kada mu je to od interesa.

3. Velikosrpska orijentacija

U evaluiranim *Dnevnica* 2 rat u BiH 1992-1995. se doima prvenstveno kao odbrambeni, a u Republici Srpskoj ga nazivaju «odbrambeno-otadžbinskim ratom». Time se sugerise da su Srbi

¹⁰⁹ <http://www.rtrs.tv/av/pusti.php?id=62234>, očitavanje 01. 08. 2016.

žrtve napada sa muslimanske (bošnjačke) i hrvatske strane. Kada se pominje aktivnost Vojske RS-a, govori se o odbrani svog naroda i granica «Srpske». Ne spominje se nikako uloga otuđenih dijelova Jugoslovenske narodne armije koji su se stavili pod komandu Slobodana Miloševića i paravojnih jedinica iz Srbije i Crne Gore u uspostavi (tada neustavne) Republike Srpske i tokom rata.

Optužbe i osude protiv Srba za ratne zločine pred Međunarodnim sudom za ratne zločine učinjene na tlu bivše Jugoslavije smatraju se neosnovanim i nepravednim. S druge strane učestalo se kritikuje pravosuđe zbog nekažnjavanja zločina nad Srbima, posebice, kada je riječ o Tužilaštvu i Sudu BiH. Tu iz RS-a upadaju u kontradikciju. S jedne strane traže od državnog pravosuđa da procesuiraju zločine nad Srbima, a s druge strane se osporava legalitet i legitimitet Tužilaštva i Suda BiH. U tom sklopu sistematično se negiraju genocid nad Bošnjacima na području Srebrenice i drugi najteži zločini. Čak se i ubijanja građana po Sarajevu naziva igrokazima i performansama. Istodobno sugeriše se o Srbima kao najvećim žrtvama u proteklom ratovima.

U tom jednostranom i revizionističkom tumačenju historije Bošnjake, posebno, a i Hrvate se optužuje za rat. Prvi je na listi predsjednik RBiH Alija Izetbegović kojeg se krivi za odbijanje mirovnih sporazuma, a referendum o nezavisnosti naziva «istorijskom i političkom podvalom». Mada je to najznačajnije demokratsko izjašnjenje građana u političkoj historiji BiH obuhvatilo gotovo oko blizu trećine s ukupnog glasačkog spiska koji su bili za (među njima je sigurno bilo i Srba) – osporava se valjanost međunarodno priznatog referenduma a time i same države BiH. Tvrdi se da su dva naroda preglasala treći, a zaboravlja se da je referendumu prethodio plebiscit¹¹⁰ na prostoru koji su kontrolisali SDS, oružane snage iz Srbije i domaće paraformacije koji je rezultirao glasanjem za ostanak u krnjoj Jugoslaviji u kojoj više nisu bili ni Slovenija ni Hrvatska. Taj plebiscit – kojim se glasovima iz jednog naroda htjelo odlučiti o sudbini druga dva, svim građanima i državi BiH – nije dobio međunarodno priznanje a referendum jeste.

Predsjednik RS-a Milorad Dodik godinama vodi politiku negacije bh. države, uz tvrdnju da je neodrživa i istodobno insistira na konstruktivnom da je Republika Srpska država. Na toj osnovi sve ključne stranke u RS-a (i vladajuće i one u Savezu za promjene) su jednoglasne u osporavanju Dana državnosti BiH 25. novembra (koji svjedoči o kontinuitetu bh. državnosti koju potvrđuje Mirovni sporazum iz Dayton), Dana nezavisnosti BiH 01. marta (kao dokaza o ubjedljivo većinskoj volji bh. građana da imaju nezavisnu državu). Jednako su i pozicija i opozicija u Banja Luci udruženi u suprostavljanju odluci Ustavnog suda BiH kojom je osporeno praznovanje Dana RS-a na dan 09. januara i zakonski osnovano objavljivanje rezultata popisa, zbog oko 196.000 nerezidnih građana, mahom Bošnjaka.

Poistovjećivanje svih stranaka srpskog predznaka u RS-u sa 09. januarom nije samo prkošenje Ustavnom sudu BiH i bagatelisanje države BiH. Riječ je o tome da je to dan kada je 1992. neustavno uspostavljena Srpska Republika Bosna i Hercegovina, koja će biti u avgustu te godine preimenovana u Republiku Srpsku. Dakle, srpski establišment u RS-u se identifikuje sa tom Republikom Srpskom, ratnom koju karakterišu najteži ratni zločini, a ne sa onom mirovnom – dejtonskom i aktuelno ustavnom (entitetom). U međuvremenu je član Predsjedništva BiH

¹¹⁰ Usp. E. Šračević, *Ustav iz nužde*, Sarajevo 2010, ss. 143 i dalje.

Mladen Ivanić iznio prijedlog da 9. januar ne bude Dan Republike Srpske, već Dan državnosti Republike Srpske¹¹¹.

Visoki predstavnici tolerišu osporavanje bh. države i njenih institucija, time i atakovanje na Mirovni sporazum koji su dužni štiti. Dodik učestalo traži ukidanje Ureda viskog predstavnika (OHR) i Vijeća za provedu mira u BiH (PIC). Odnos prema visokim predstavnicima je verbalno grub, čak i prostački, što ostaje bez posljedica. Konstitutivnost Bošnjaka, Hrvata i drugih građana u RS-u je samo ustavnoformalna. RS se smatra ekskluzivno «Srpskom» i tako je se svakodnevno naziva. Oni što Srbi nisu su marginalno prisutni i u *Dnevniku 2*, a kada ih i ima, onda su najčešće stavljeni u negativan kontekst.

Propagandni aparat pod kontrolom Dodika – u kojem posebno značajnu ulogu ima RTRS - djeluje na liniji velikosrpskog jedinstva (ne buni se opozicija zbog toga). Svo vrijeme, bez obzira ko je na vlasti, a u posljednje vrijeme učestalo (otkako je premijer Aleksandar Vučić neupitni državni lider u Srbiji), Banja Luka usaglašava političko djelovanje sa Beogradom.

Sve navedeno je kontinuirano prisutno i u *Dnevniku 2* TVRS-a, kao temeljna odrednica programske orijentacije i uređivačke politike, o čemu svjedoči monitoring.¹¹²

4. Dominacija Milorada Dodika

Jednako kako je Dodik dominirajuća politička ličnost posljednju deceniju u RS-u pa i BiH, takva mu je i pozicija u RTRS-u, time i u *Dnevniku 2*. Njegovo učešće u emisijama dobro prelazi granice dobrog ukusa. Prisutan je i po pet puta u jednom *Dnevniku 2*. Kakva god aktivnost mu bila, Dodik zauzima udarni dio emisije. A i kada nije prisutan, njegova politička opredjeljenja su okosnica *Dnevnika*. Prateći i druge emisije RTRS-a, jasno je da on tu može raditi šta hoće i kad mu se čefne.

Uz Dodika, najčešće se pojavljuje premijerka Željka Cvijanović, te ministri i funkcioneri SNSD-a i savezničkih stranaka. U posmatranom periodu bio je naglašeno prisutan ministar Petar Đokić (SP). U TVRS imaju svoj protokol. Bez obzira s kim se sreće Dodik, njemu se daje hijerarhijski primat. Isto tako se odnosi prema poziciji RS-a, pa je «Srpska» čak i ispred Srbije mada je Srbija domaćin i statusno, naravno, ispred.¹¹³

5. Panpravoslavni afinitet

Pravoslavlje ima posebno mjesto i u *Dnevniku 2*. Tomu doprinosi i to što su institucije entitetskih vlasti, gradovi, pa i političke stranke, imaju svece za zaštinike (krsnu slavu). Dan RS-a slavi se 09. januara na blagdan Svetog Stefana.

U vrijeme monitoringa istaknuto medijsko mjesto imao je patrijarh Srpske pravoslavne crkve Irinej. Njegove besjede bile su sasvim u suglasju s političkom strategijom Dodika, od tumačenja ratnih zbivanja do nazivanja RS državom. Svoje pristajanje uz vladajuću politiku iskazao je i episkop zahumsko-neretvanski Gligorije. Prisustvo sveštenika kod svih važnih političkih i drugih

¹¹¹ <http://www.radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/ivanic-predlaze>, očitavanje 20. 08. 2016.

¹¹² Usp- pod 2. 2. 1, 2. 2. 2, 2. 2. 3, posebno pod VS.

¹¹³ Usp. pod 2. 2. 1, 2. 2. 3, posebno pod MD.

društvenih događaja i SPC generalno, ostavlja utisak da je pravoslavlje službena religija u RS-u. To prate i panpravoslavne poruke i posvećivanje pažnje pravoslavicima u svijetu, posebno u Rusiji, pa čak i u ruskoj vojnoj bazi u Siriji.

O pravoslavizaciji RS-a i TVRS-a govori i vremenski tretman vjerskih praznika drugih religija. Pravoslavnom Božiću dato je 25 minuta i 43 sekunde, Vaskrsu 15 minuta i 42 sekunde, katoličkom Uskrsu 2 minute i 45 sekundi, a ramazanskom Bajramu 1 minut i 22 sekunde.¹¹⁴

6. Rusofilija

Rusija u monitoriškome vremenu nije bila nametljivo prisutna. Ipak, vidljiv je poseban odnos prema Moskvi i s Rusijom, kroz aktivnost ambasadora Petra Ivancova. Ruski diplomata je za boravka u Banja Luci podržao i referendum protiv odluke Ustavnog suda BiH i stav RS-a o popisu.

Očita je naklonost prema ruskom predsjedniku Vladimiru Putinu, mada je iskazana samo u jednoj prilici. Zato je, pomno praćen boravak sanktpetersbuške delegacije koja treba da poluči unapređenje privredne saradnje tog grada s posebnim statusom u Ruskoj federaciji (savezni grad) sa RS-om, sve po Putinovom nalogu. Indikativan je plakat na mitingu pristalica predsjednika RS-a Milorada Dodika i vladajuće koalicije: «Srpska, Srbija, Rusija».¹¹⁵

O posebnoj vezi RS-a s Rusijom govore i nagrade za ostvarenja RTRS-a na festivalu u Sevastopolju (na Krimu koji je Rusija anektirala, nasilno oduzimajući dio teritorije Ukrajine).

7. Tretman opozicije

Tokom monitoringa nije zabilježeno opoziciono kritikovanje RTRS-a zbog velikosrpskog, panpravoslavnog i rusofilskog karaktera programa i diskriminatornog odnosa prema manjinskim etničko-religijskim grupacijama. Iz Saveza za promjenu kažu da je RTRS godinama pod dikataturom SNSD-a,¹¹⁶ da je tvornica laži¹¹⁷, da je sredstvo manipulacije i diskriminira druge političke aktere¹¹⁸, da je RTRS u ulozi saučesnika kriminalne hobotnice u RS-u.¹¹⁹ BH. ministar sigurnosti Mektić je rekao da je RTRS vojno krilo SNSD-a i izvrijeđao je novinarku Biljanu Knežević.¹²⁰ Prema tome, iz Saveza za promjene se žale zbog sluganstva RTRS-a prema SNSD-u i odnosa prema njima u programima te medijske kuće. Odnos prema opoziciji u *Dnevniku 2* jeste nedemokratski, profesionalno nekorektan do nipodaštavanja.¹²¹

¹¹⁴ Usp. pod 2. 2. 1, 2. 2. 2, 2. 2. 3, s. 2 i dalje, posebno pod *PP i UP*.

¹¹⁵ Usp. 2. 2. 1, 2. 2. 2, 2. 2. 3, s. 2 i dalje, posebno pod *RF*.

¹¹⁶ <http://www.atvbl.com/rasprava-o-rtrs-u-izazvala-prepucavanje-poslanika>, očitavanje 17. 08. 2016.

¹¹⁷ <http://www.teve.ba/article/22938/sds-rtrs-je-tvornica-lazi>, očitavanje 17. 08. 2016.

¹¹⁸ <http://www.rtvbn.com/316733/Cavic.Manipulacija-gradjana-putem-javn>, očitavanje 17. 08. 2016.

¹¹⁹ <http://www.avaz.ba/clanak/219836/bosic-srva-i-rtrs-u-ulozi-saucesnika->, očitavanje 17. 08. 2016.

¹²⁰ <http://www.klix.ba/vijesti/bih/mektic-nazvao-rtrs-vojnim-krilom-snsd-a-a>.

¹²¹ Usp. 2. 2. 1, 2. 2. 2, 2. 2. 3, s. 2 i dalje, posebno pod *OP*.

8. Uređivački postupak i propagandni principi

U vrednovanju uređivačke politike Radiotelevizije Republike Srpske, na primjerima TV *Dnevnika 2*, treba početi od Uređivačkih principa Javnog RTV sistema u BiH koji su sastavni dio normativa RTS-a:¹²²

«(...) Emiteri Javnog radiotelevizijskog sistema u BiH svojim programima služe javnosti. Javni radiotelevizijski servis BiH, Radiotelevizija Federacije BiH i Radiotelevizija Republike Srpske svoje medijske funkcije ostvaruju u okviru Javnog radiotelevizijskog sistema Bosne i Hercegovine. Njihov zadatak je informisati građane, ali i omogućavati javne debate kojima se profilišu ciljevi interesi demokratske javnosti. Imaju obavezu promovisati istorijske i sadašnje nacionalne, kulturološke i religijske, ekonomske, regionalne i druge pozitivno vrednovane karakteristike Bosne i Hercegovine. Za svoj rad i ukupno medijsko djelovanje ovi emiteri su jedino su odgovorni javnosti (...).»

Emisije televizijskog *Dnevnika 2* RTRS-a svjedoče da uredništvo nije okrenuto prvenstveno interesima javnosti već vladajućeg režima. Ključne životne teme nisu prioritet emisija. Ankete i boravak novinara među građanima su u službi potvrđivanja teza vlastodržaca. Redakcija ne promovise «pozitivno vrednovane karakteristike BiH», već jednostrano tumači istoriju na liniji velikosrpskog sentimenta. A «ostatak» BiH uredništvo *Dnevnika 2* zanima sasvim sporadično i to po političkoj liniji i, u pravilu, s negativnim određenjem.

«(...) Programi će uvažavati dostojanstvo osoba i grupa, kao i posebnosti po kojima se međusobno razlikuju. Programi javnih servisa promovišu ljudska prava i demokratske slobode, društvenu pravdu, toleranciju i razumijevanje među zajednicama (...).»

Analizirani *Dnevnici* diskriminatoriski se odnose prema svim etničkim i vjerskim zajednicama. Zabilježena je samo jedna izjava od desetak sekundi o toleranciji među zajednicama (Bajram u Prijedoru).

«(...) Zaposlenici javnih emitera će uređivati program u skladu s najvišim kriterijumima(...). Njihova lična opredjeljenja, ili pripadnost pojedinim društvenim grupama ne smije uticati na njihovu objektivnost u izvještavanju (...). Programi javnih emitera zasnivaće se na demokratskim načelima koja predstavljaju sve dijelove društva (...).»

Urednici, voditelji i novinari potpuno su svrstani uz politiku koju oličava predsjednik RS-a Milorad Dodik. U evaluiranim emisijama *Dnevnika* načelo o predstavljanju svih dijelova društva se, jednostavno, ignoriše.

«(...) Nepriistrasnost je ključna vrijednost javnih emitera i ni jedna programska oblast nije izuzeta (...) Informativni programi treba da ponude gledaocima i slušaocima sadržaje sa dovoljno činjenica i na uravnotežen način, tako da oni mogu formirati sopstveno mišljenje (...).»

Redakcija *Dnevnika 2* radi upravo suprotno. Informacije se plasiraju jednostrano, neizbalansirano. Ne navode se izvori važnih podataka, ne daje se prilika «drugoj» strani. Ako se plasira i drugačije mišljenje od dominirajuće politike, nalazi se načina da se ono ospori i obezvrijedi.

¹²² <http://www.rtrs.tv/comp/principi/ph>, očitavanje 20. 05. 2016.

«(...) U informativno-političkim emisijama mora da postoji jasna razlika između komentara i činjenica. Kada su sve relevantne činjenice tačno i nepristrasno utvrđene, autor može da izrazi profesionalnu procjenu događaja, ali ne i lično mišljenje.»

Nerijetko se gubi razlika između komentara i činjenica. Voditelji i reporteri često koriste izjave političara (u pravilu Dodikove) kao svoje viđenje i komentar.

«(...) Svi programi ovih emitera moraju biti zasnovani na tačnosti podataka (...). Za javne emitere od velike je važnosti da se izbjegava svaka vrsta pretjerivanja. Jezik koji se koristi mora predstavljati činjenice na jednostavan i lako razumljiv način i ne smije sugerisati nedostatak objektivnosti, niti promovisati određeni stav (...).»

Uredništvo *Dnevnika 2* ne osjeća potrebu da auditorij uvjeri u tačnost podataka, pogotovo kada se radi o osjetljivim temama kao što su ratna zbivanja. U vokabularu voditelja i reportera TVRS ima, itekako, pretjerivanja u ocjenjivanju aktuelnih političkih događaja kao i onih iz prošlosti.

«(...) Ne smije se koristiti nikakav programski sadržaj koji bi mogao podstaći pojedince ili grupe na nasilje, nered ili mržnju. Nije dopušten upotreba jezika koji bi mogao značiti uvredu pojedinca ili bilo koje društvene grupe (...).»

Bošnjaci i Hrvati se često stavljaju u negativan historijski i aktuelni kontekst.

«(...) Ni jedna društvena grupa, organ vlasti, politička partija, vladina ili nevladina organizacija, kao ni pojedinac bez obzira na svoju društvenu ulogu i poziciju, ne može imati privilegovan položaj u programima javnih radiotelevizija u BiH (...).»

Neskriveno povlašten položaj imaju Srbi, pravoslavci, vlast i posebno predsjednik RS-a.

«... Princip različitosti potvrđivaće se u programima koji treba da odražavaju ustavno-konstitutivne karakteristike naše zemlje i njenu višereligijsku i multikulturalnu strukturu.»

Ovo načelo redakcija *Dnevnika 2* ignoriše.¹²³

Sve u svemu ocjenio bih da je uređivačka orijentacija RTRS-a po unutrašnjoj strukturi i sadržaju zapravo gebelsovskog tipa. To će se pokazati usporedbom sa nekoliko principa propagande Josepha Göbbelsa¹²⁴:

- *Samo kredibilitet (uvjerljivost) odlučuje da li će da se kroz propagandu da se laže ili govori istina.*

U slučaju *Dnevnika 2* ovo načelo povezano je, prije svega, uz neupitan autoritet predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i nekritično prenošenje poruka koje odražavaju njegovu politiku osnovanu na velikosrpstvu.

- *Propaganda mora da označava ljude i događaje jasnim frazama i sloganima.*

U vezi s predhodnim principom, ovdje se kao ilustracija mogu uzeti slogani (citirani ili parafrazirani) koji se u ovim ili sličnim oblicima učestalo pojavljuju u programu TVRS-a: «Republika Srpska je država», «Srbi sada imaju dvije države – Srbiju i Republiku Srpsku i među njima treba njegovati život bez granica», «Bosna i Hercegovina je neodrživa», «U Srebrenici nije

¹²³ Usp. 2. 2. 1, 2. 2. 2, 2. 2. 3. i dalje, posebno pod *UP*.

¹²⁴ Citate Gebelsovih principa propagande sam preuzeo sa <http://www.geobbels.info/goebbels-goebbels-ser.htm>, očitavanje 20. 05. 2016.

bio genocid», «Međunarodna zajednica ne gleda na sve ratne zločine jednako», «Ne kažnjavaju se zločini nad Srbima», «Satanizuje se sve sa srpskim predznakom», «Ugroženi su srpski interesi», «Bakir Izetbegović slijedi politiku svog oca Alije iz njegove Islamske deklaracije», «Bošnjaci hoće da nametnu svoj koncept BiH (unitaristički) svima», «Srbe preglasavaju u institucijama BiH», «Dva naroda protiv trećeg (Bošnjaci i Hrvati protiv Srba)», «Srbi (čitaj opozicija) u organima BiH su izdajice» «Dan nezavisnosti BiH 1. mart je istorijska i politička podvala», «Srbi su stradali kroz istoriju kad nisu imali svoju državu», «Međunarodna zajednica je glavni rušilac BiH» ...

- *Propaganda mora da preusmjeri agresiju prema tačno određenim metama mržnje.*

Dnevnik 2 je često poligon u kojem se izražava averzija prema državi Bosni i Hercegovini i njenim institucijama, međunarodnoj zajednici (misli se, ponajprije, na uticajne zapadne zemlje), visokom predstavniku i Vijeću za provedbu mira u BiH. Ignorišu se presude međunarodnih sudova u Hagu i podržavaju haški optuženici i osuđenici, a osporavaju se presude Ustavnog suda i Suda BiH s teškim kvalifikacijama. Predmet netrpeljivosti je Savez za promjene, kao opozicija u RS-a i dio vladajuće koalicije na razini države. U tom sklopu je i omalovažavanje: «takozvani Savez za promjene» i «takozvana Armija BiH».

- *Upotrebiti negativnu propagandu, ako se pozitivna pokaže neuspješnom.*

To načelo je izrazito prisutno u *Dnevniku 2*. U nedostatku pozitivnih primjera za Dodikov režim, forsira se negativna retorika prema bh. državi, drugim etničko-religijskim grupacijama, opoziciji, međunarodnim faktorima. Kao ilustracija za primjenu tog principa može poslužiti i nebrojeno opetovanje snimka napada na premijera Srbije Aleksandra Vučića. Time se nastoji relativizirati srebrenički genocid i kompromitovati bošnjačku stranu.

- *Da bi bila prihvaćena, propaganda mora pobuditi interes publike i mora se izražavati kroz medije koji privlače pažnju.*

Televizijski medij, u ovom slučaju *Dnevnik 2* TVRS-a su idealni za tu namjenu.

- *Propaganda mora da održi optimalni dio anksioznosti kod publike.*

Političko-propagandna potka koja se provlači kroz emisije *Dnevnika 2* jeste istorijska i aktuelna ugroženost Srba od drugih etičkih skupina, države BiH i nepravedne međunarodne zajednice. Održavanje stanja straha je osnova svih nacionalističkih politika, pa tako i u BiH. To je i najpouzdaniji element Dodikove politike i njegovog ostanka na vlasti.

Radi jačanja propagandne funkcije RTRS-a, uz novinara i vojnog analitičara iz Beograda Miroslava Lazanskog, na TVRS je došao sa emisijom sa OBN Mato Đaković koji ima posebne veze s predsjednikom RS-a. U međuvremenu se pojavile informacije o navodnom posredovanju Đakovića kod predsjednika Tužilaštva BiH Gorana Salihovića da se sklone predmeti protiv Dodika.¹²⁵

¹²⁵ <http://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/nikad-dodika-nisam-zvao-se>; <http://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/-ko-cuva-dodika-od-saslušavanja/17682>, očitavanje 20. 08. 2016.

9. Zaključak

Na primjeru televizijskog *Dnevnika 2* se vidi, kako je upravo predočeno, da Radiotelevizija Republike Srpske, kontinuirano i sistematski djeluje suprotno proklamovanim uređivačkim principima. Umjesto da kao javni servis bude temeljen na demokratskim načelima i najvišim profesionalnim standardima, kojem je interes građana iznad svega - na djelu je uređivačka politika u službi jednog naroda (srpskog), jednog svjetonazora (pravoslavnog), jedne stranke (Saveza nezavisnih socijaldemokrata), jednog vođe (predsjednika Republike Srpske i čelnika SNSD-a Milorada Dodika). Takvo uređivačko opredjeljenje dovelo je RTRS u sfere gebelsovske propagande. Uz to je očito da je glavna opoziciona snaga u RS-u, Savez za promjene, saglasan s osnovnim pravcima velikosrpske politike. Opozicijska kritika uređivačke politike RTRS-a usmjerena je samo na favorizovanje Dodika i negativan odnos prema Savezu za promjene, njegovim članicama i liderima. Na osnovu monitoringa, analize i evaluacije 28 emisija *Dnevnika 2*, može se ocijeniti RTRS kao gebelsovski orijentisanu velikosrpsku, panpravoslavnu i rusofilsku informativnu kuću, koja je sasvim određena ličnošću i potrebama Milorada Dodika. Opozicija se ne buni zbog te orijentacije, već samo zbog toga što je nema koliko i Dodika i SNSD-a.